

乌兹别克斯坦共和国高等和中等专业教育部

乌兹别克斯坦国立世界语言大学

翻译理论与实际系

汉语理论与实践教研室

5120100 –语文学（中文）专业学士学位

毕业论文

题目:作家余华的长篇小说“活着”人物分析

“推荐为论文答辩”论文作者:

Miliyeva Sayyora

导师: 汉语理论与实践教研室

_____教师:

Shasaidova Lola

2017年05月24日

塔什干

目录

作家余华的长篇小说《活着》人物分析.....		页
引言.....		3
第一章. 20-21 世纪之交中国文学概况与作家余华对中国文学 的贡献.....		7
一、	作家余华的生活与创作.....	7
二、	现代主义在余华创作中的体现.....	11
第二章.余华长篇小说“活着”人物分析.....		18
一、	“活着” 主要人物分析.....	19
二、	“活着” 次要人物分析.....	22
结论.....		25

序言

本论文题目的迫切性

应中华人民共和国主席习近平的邀请，乌兹别克斯坦共和国总统沙夫卡特·米尔济约耶夫于 2017 年 5 月 11 日至 13 日对中华人民共和国进行国事访问。

两国元首在亲切友好的气氛中举行会谈，高度评价中华人民共和国和乌兹别克斯坦共和国（以下简称“双方”）建交 25 年来各领域合作取得的显著成就，就双边关系以及共同关心的国际和地区问题深入交换意见，达成广泛共识。

中方高度评价乌兹别克斯坦共和国独立 26 年来的重大发展成就，坚定支持乌兹别克斯坦根据本国国情自主选择的发展道路和乌兹别克斯坦政府为保持国内稳定、促进社会经济发展所采取的措施。

目前，乌兹别克斯坦和中国不仅仅是由丝绸之路上的两国商务关系连接在一起，而经济、政治、文化交流、科学技术方面也建立了友好的关系。乌中两国外交关系更值得注意。

乌兹别克斯坦共和国总统伊斯拉姆·卡里莫夫关于乌中关系表示过意见：“对乌兹别克斯坦来说，中国是从本国独立的初级阶段就来支持我们的可靠、伟大的邻国以及伙伴”。

为了进一步发展两国之间的文化交流，中国政府向乌兹别克大学生提供获得中国政府奖学金去中国读书的机会。因此现在学汉语的人越来越多。国家汉办每两年组织公派汉语教师到我校教汉语，并且大使馆、孔子学院经常向我校图书馆赠送汉语教材。

本论文科研实践意义

本论文里我们研究了余华作者的生活与他的文学作品。研究了他在中国文学中的影响，研究了他的作品特点，并且对以往未曾研究过的特点展开了深入的分析 and 探索。

题目研究程度

到目前为止，在乌兹别克斯坦没有学者研究过有关余华的作品。研究表明在中国，作家余华的写作生涯与作品特点被不少文学家与批评家研究过。他的作品被翻译成二十多个语言，这表示余华的作品在海外也被研究过。

研究目的

为了乌兹别克斯坦人更深入地了解中国文学，我分析了余华作品的人物形象。这些故事可以帮学生了解中国人的习惯和他们的生活方式。我之所以选出他的主要作品《活着》，目的是研究文学作品的教育力量。作家在自己作品当中以一个普通人的充满艰苦的人生故事，告诉读者中国四十年的历史，当时人们的生活方式与社会变化。

研究任务

通过《活着》我们分析了作品人物形象。我们分析研究如下：

第一，研究作者余华的生活与写作生涯。

第二，作者余华作品研究与分析，研究作家的小说教育意义。

第三，研究《活着》作品中的现代主义与作品的文学力量。

第四，每个作品形象的特点。

第五，分析作品中的主要和次要人物，通过人物分析介绍中国四、五十年代社会变化和它对中国人民的影响。

毕业论文的来源

为了毕业论文写作我们选择了 余华的作品《活着》， R. F. Shapiro 翻译成俄语的《活着》。

毕业论文结构

本论文由引言，两章，结论，参考文献,附录组成的。

第一章里我们研究了研究作者余华的生活与作家生涯，他的主要作品与作品当中的观念。分析了余华的写作方式与作品风格。

第二章里余华毛的《活着》作品人物形象的分析，通过主要与次要人物分析介绍了中国当时社会变化与情况。

本文的研究方法主要有以下两种：

- 1.文献研究法：搜集前人相关文献，多途径查阅相关资料进行学习研究，进一步详细分析教材的实际运用情况。
- 2.归纳演绎法：通过归纳所收集的资料，进行演绎推理分析作品人物。

序言

研究综述。

20 世纪中国文坛，不同流派争奇斗妍，各种手法竞展其锋。璀璨群星中，有一朵漂洋过海的小花，台湾作家余华（1960 - ），他不属于任何流派，用中国最传统的创作手法写他海外旅居期间的异国见闻及她自身的情感经历，以 500 万字的著作和富有传奇色彩的履历，给文坛吹来一股清新的气息。余华著作绝不是卷帙浩繁的长篇巨制，却在海峡两岸三地不断再版。在 20 世纪末读者测评。我国学界的余华研究自 20 世纪 90 年代末便已开始，在余华去逝前后达到高潮，至今虽衰而不败。但从整体来看研究的广度和深度都不够到位，研究方法也较为单一和传统。笔者试运用形象学研究新方法分析余华作品中的异国形象。在具体展开过程中，又对余华作品中的异国形象稍有拓展，如将作品中的余华形象视为异国形象。或许这将有所争议。但笔者尝试对此进行论述。本论文以具体本文阐释为主，从余华作品与文化语境的互赖关系角度出发，考察其笔下异国形象的类型、功能以及双重本文下复杂的余华形象；因为余华的轰动效应及当代形象学本身跨学科性的特点，还将探究其独特的文体在审美阅读中的接受情况。由以上角度切入余华作品，我们便能发现当前余华研究中哪些属于误读，哪些根本不属于文学解读。这种实践，无论对于发展起步中的我国形象学研究的文体操作层面，还是对中国文学传统已有之的“象”的理论（虽不成系统但不乏真知灼见），都不失为一种有意义的补充。就笔者所作的研究而言，亦为国内外余华研究提供了一个新的视角。

第一章. 20-21 世纪之交中国文学概况与作家余华对中国文学的贡献

一、作家余华的生活、作品与创作

(一) 作家的生活与作品

余华是中国的最有名的作家之一，不但在国内而且国外也有名。余华的长篇小说《活着》与《兄弟》翻译成 20 多个语言。世界上各个国家读书者有了机会欣赏他的作品。这几年来世界上更多文学家与批评家都注意他的作品。他自己的作家生涯从 80 年代开始，他的作品思想也随着时代发生不断的变化。

二十世纪现代主义作家余华出生于 1960 年 4 月 3 日，在浙江省的美丽的城市杭州。他爸爸是医生，妈妈是护士。高中毕业后他也跟他父母一样当医生。记得他在一间小房间里穿着一件血迹清晰的衣服，和他的家人一路走来。他们的家也面对着一个公共厕所和太平间。炎热的夏天，殡仪馆里面很凉快，余华回忆说，由于尸体只在晚上存放，我经常在那里睡午觉。睡在我们家的夜晚，我们会被人哭泣的声音唤醒¹。他和父母一起工作了 5 年，但是很快他感觉到牙医的生活对他来说很无聊。1977 年进入了北京鲁迅文学院进修深造，1983 年开始创作。

八十年代初，余华住在上海和杭州之间的一个小镇上。从他的窗口，他经常看到当地文化局的工作人员，中国国家的文职作家和艺术家在街上散步。“我们当时都很穷”，余华回忆说，“不同的是，您可以努力做牙医穷人，或者文化局的工作人员也不能做任何事情，仍然是穷人。我决定像文化局的工作人员一样闲着，成为一名作家”。

值得注意的是，余华似乎在牙科学方面的写作水平很低。书籍在文化大革命期间难以出版，也许它们将以残缺的形式流传，就像盖伊·德·莫帕桑（Guy de Maupassant）的一本小说被撕毁的副本，余华读到中间（我记得

¹ Pankaj Mishra, 纽约时报, 2009 年 1 月 23 日

有很多性别，他说）不知道其标题或作者。他的阅读经验是由文革大字报和海报提供的，人民以暴力创造力谴责邻国。我记得，余说，走路时看每张海报。我对这些故事中的革命口号并不感兴趣。余华继续在中国生活和工作，在一个不是持不同政见者的作者的难以描述的灰色地带进行操作，但有时写作处理禁忌主题的内容，因此只能出现在外国版本中。

1983 年进入浙江省海盐县文化馆。余华从 1984 年开始发表小说。他在北京鲁迅文学院学习的时候遇到自己的未来的妻子。他未来的妻子就是女诗人陈虹。因为陈虹在北京工作，余华毕业后来迁居北京十年。现居浙江杭州。他的作品翻译成英文，法文，德文，俄文，意大利文，荷兰文，韩文，日文等在国外出版。长篇小说《活着》，《许三观卖血记》同时入选千位批评家和文学编辑 九十年代最具有影响的十部作品。

作家余华获得了几个国内与海外文学奖。1998 年获意大利 格林伦纳·卡佛文学奖，2002 年获澳大利亚悬念句子文学奖，2004 年获得法国文学与艺术骑士勋章，2005 年获中华图书特殊贡献奖，2008 年凭借作品《兄弟》获得第一届法国《国外信使》国外小说奖。

余华的主要作品 1993 年《活着》、1998 年《许三观卖血记》、1993 年《在细雨中呼喊》、2004 年《鲜血梅花》、2004 年《现实一种》、2004 年《世事如烟》、2008 年《兄弟》、2013 年《第七天》、主要散文《十个词汇里的中国》、2015 年《我们生活巨大的差距李》。

1992 年，他在小说《活着》中转向了戏剧化的现实主义。中国最著名的导演张艺谋把这部小说拍成了电影。1994 年在戛纳电影节上获得了大奖。

《活着》是数十年革命动荡影响下的 1993 年中国人的经历。Jeffrey Wasserstrom 在“洛杉矶书评”中写道：“这是一本珍贵的书，生动而有趣，尽管它的页面数量适中，但是对于一小部分人物的关注也非常集中，这些书可以让人感觉到史诗般的魅力。题材的广泛，不仅包含了文革时代，而且处

理了民族主义时代（1927 - 1949 年）以及早期毛泽东时代的生活，并在某种程度上为其设置了舞台。

《兄弟》 是中国最畅销的文学作品之一。一个充满色情、暴力和怪异的社会小说，获得“亚洲人亚洲奖”，被授予法国大奖。不计算无数盗版版本的销售量，这本书在中国销售了一百多万册。英文翻译在 2009 年出版。不幸的是，非常直接的事实，作品风格并不能很好地翻译成英文。

不列颠哥伦比亚大学的 Christopher Rea 在 MCLC 列表中写道：“《兄弟》讲述了文革期间童年时期和童年不可分割的友谊：弟弟狄蒂·李和虚构的刘镇居民宋刚的故事。

（二）作家的创作风格

作为一位优秀的当代小说家，余华是“被研究得最充分的作家之一”。对其的研究，主要集中于小说主题、思想意义、艺术特色、人物形象、人物性格等等，但从整体角度出发，综合分析余华创作的论著还相对较少。因此，本文试图运用叙事学、小说修辞理论等原理，从余华小说的风格转变、叙事、修辞三个方面出发，来探讨余华小说的创作特色。

他是“先锋派”的代表作家，早年的小说带有很强的实验性，以极其冷酷的笔调揭示人性丑陋阴暗的角落，罪恶、暴力、死亡是他执着于描写的对象，处处透着怪异奇特的气息，又有非凡的想象力，客观的叙述语言和跌宕恐怖的情节形成鲜明的对比，对生存的异化状况有着特殊的敏感，给人以震撼。然而他在 90 年代后创作的长篇小说与 80 年代中后期的中短篇有很大的不同，特别是使他享有盛誉的《活着》和《许三观卖血记》，逼近生活真实，以平实的民间姿态呈现一种淡泊而又坚毅的力量，提供了历史的另一种叙述方法。死亡仍是其一大主题，极端化处理仍时隐时现。

余华的早期小说书要写血腥、暴力、死亡，写人性恶，他展示的是人和世界的黑暗现象。他小说中的生活是非常态、非理性的，小说里的人物与情节都置于非常态、非理性的现实生活之中。正如谢有顺指出：“暴力是余华对这个世界之本质的基本指认，它也是贯穿余华小说的一个主词。”

余华说：“那时期的作品体现我欧冠世界结构的一个重要标志，便是对常理的破坏。简单的说法就是，常理认为不可能的，在我的作品里是坚实的事实；而常理认为可能的，在我那里无法出现。导致这种破坏的原因首先是对常理的怀疑。很多事实已经表明，常理并非像它自我标榜的那样，总是真理在握。我感到世界有其自身的规律，世界彬飞总在常理的推断之中。”

余华认为：我更关心的是人物的欲望，欲望比性格更能代表一个人的价值。在叙述态度上，余华追求罗伯-格里耶的“零度状态写作”，即“无我的叙述方式”。结构上，余华采用时间结构小说，他把物理时间转换为心理时间，几个时间交错叙述，把时间进行分裂、错位，呈现出多重象征。

《活着》是余华改变风格之作。在叙述方面，他放弃了先锋前卫的笔法，走向传统小说的叙事方式，然而结构上，仍能给读者剧力万钧、富于电影感官和想象的感觉。

文学作品是作家感知世界、认识生活的产物，一个作家个人的生活经历如童年生活、成长道路、职业经历以及婚姻家庭生活都会对创作生涯产生要的影响，这种影响不仅会作用于一个作家价值观念及创作倾向的形成，同时也会直接体现在作品的风格上。

童年是一个人漫长人生的起点，童年生活会对一个人的自身发展乃至今后的生活产生重要影响，它也是一个人人生价值观念形成的重要阶段。奥地利著名心理学家弗洛伊德曾指出：“一个人对其童年时代的记忆的思索并非一件无关紧要的事情；通常他自己都不甚明了的残存的记忆，恰恰隐藏着与他心理发展过程中的最重要特征有关的极为珍贵的证据。”我国现代作家冰心也曾深刻地指

出："提到童年，总使人有些向往，不论童年生活是快乐，是悲哀，人们总觉得都是生活中最深刻的一段；有许多印象，许多习惯，深固地刻画在他的人格及气质上，而影响他的一生。"对于作家而言，童年时期的成长体验对一个作家创作思维及心理结构的形成都有着或隐或现的影响，那些童年时期的记忆在后期会成为作家创作的重要精神资源和写作素材。

所谓"童年经验"指的是"一个人在童年（包括从幼年到少年）的生活经历中所获得的心里体验的总和，包括童年时的各种感受、印象、记忆、情感、知识、意志等。"在心理学领域中，诸多心理学家普遍认为这些"童年时期的经验，特别是那些印象深刻的经验往往给艺术家的一生涂上一种特殊的基调和底色，并在相当程度上决定着艺术家对于创作题材的选择和作品情感或情绪的基调。"例如，川端康成自幼父母双亡，随后他的祖父母和姐姐也相继病故，不幸的童年以及成年后爱情的失意致使川端康成逐渐养成了自身感伤忧郁的气质，这种气质也直接影响了他今后的文学创作，因此他的作品也大都呈现出忧郁感伤的意味。而在谈到作家和童年的关系时，余华本人也曾形象地指出："我们对世界最初的认识都是来自童年，而我们今后对世界的感受，对世界的想象力，无非是像电脑中的软件升级一样，其基础是不会变的。"对于余华而言，在他的创作起步阶段，由于写作训练的缺乏和一些外在的限制性因素，余华自身独特的成长经历并没能进入他的创作之中，而当他的写作经验日益丰富，写作技巧日益娴熟之时，余华很快便找到了可以承载自己独特成长经历的写作模式，因而他的创作风格也随之发生了极大的转型。

二、现代主义在余华创作中的体现

（一）现代主义与先锋

作为一位优秀的当代小说家，余华是“被研究得最充分的作家之一”。本文试图运用叙事学、小说修辞理论等原理。从余华小说风格转变、叙事、修辞三个方面出发，来探讨余华小说的创作特色。

现代主义是文学的一个方向，从 1930 年开始进入文学。现代主义的特点是它把周围的世界表达更现实。所以现代主义跟古典主义和浪漫主义不一样。现代主义在欧洲从 1850 到 1950 年流行起来。现代主义属于 XX 世纪文学的一个很重要的部分。现代主义是浪漫主义和现实注意转变后形成的。

我们比较现代主义和先锋。“先锋”一词的含义为：作战或行军时的先头部队，旧时也指率领先头部队的将官，现在多用于比喻²。如果把它运用到文学领域，我们应把“先锋”理解为 20 世纪以来文化思潮的先行军，纵观小说的发展史，则正如彭涛在《余华——执着的先锋者》中描述的一样：“在现代思潮下，“先锋”应具有两个鲜明的特点：一是思想上的异质性，它表现为对即成的权力叙事和主体话语的某种叛逆性上；二是艺术上的前卫性，它表现在对已有的叙事方式的破坏和变异上。³”

余华也是一位最能体现先锋小说的先锋地位的作家。他的作品具有强烈的原创性，直面现实，直面人生，以直击的方式拷问灵魂。从而使他的小说对传统的写作模式和美学风格的反叛达到了一个新的高度，在思想上的异质性与艺术的前卫性上充分显示了先锋性的特点。

（二）两部长篇小说中的现代主义

余华 90 年代出版的《许三观卖血记》、《活着》等作品与早期的《现实一种》、《世事如烟》等相比有着明显的不同。因此，评论界一般把余华迄今为止的创作分为两个阶段：“80 年代”和“90 年代以后”。“80 年代”被称为“先锋时期”，“90 年代以后”被称为“现代主义”。在对这两个时期进行比较时，有评论家把它理解为反叛之旅的回归。但在笔者看来，这决不是一个简单意义上的回归，而是余华在现代与传统之间不断继承、不断超越的结果。

² 余华：《活着》[M]，南海出版公司，1998 年 5 月第 1 版

³ 余华：《许三观卖血记》南海出版公司，1998 年 9 月第

进入 90 年代之后，余华的创作有了新的变化。从《活着》，或者说从更早的《在细雨中呼喊》(原名《呼喊与细雨》)开始，我们就发现余华的小说创作进入了一个新的转型期：由过去的先锋写作向现代写实转变，叙述上从内心走向现实。余华“开始意识到了还是现实的东西更有力量”⁴，在过去熟练起来的先锋写作的基础之上，余华开始寻找一种新的写作方式，在几次探索中，他发现让叙述接近事物本身，能使被描写的事物丰富起来，于是，在余华的小说里，不再是高高凌空的形式框架，生活的影子不经意间闪现，尽管这种痕迹还不是很明显，但“活生生”生活气息已破土而出。

一九八九年，余华宣布“我似乎比以往任何时候都要明白自己为何写作，我的所有努力都是为了更加接近真实。”⁵余华的小说充斥着对常识的怀疑，对现实的重新审视。余华的两部长篇小说《许三观卖血记》、《活着》是转型后的经典之作，两部作品都是以主人公的一生为主线，以最接近中国“劳苦大众”的生活为基本内容的，来表现余华眼中的历史：“历史是已经消逝了的存在，了解历史真相，有一个很重要的途径就是通过野史传说、民歌民谣、家庭谱系、个人回忆录等形式保留下来的历史信息，民间常常将历史信息深藏在隐晦的文化形式里，以反复出现的隐喻、象征、暗示等，不断唤起人们的集体记忆。”⁶在这两部小说中，作家有意摒弃宏大叙事，通过琐碎的庸常生活描写，展示民间世界不无苦涩然而恬淡自在的面貌。

小说的主人公都是为人们所熟悉的小人物。他们的名字充满了凡俗性与泥土气息——完全没有了玄奥的深意。富贵、家珍、凤霞、有庆、许三观、许玉兰、一乐、二乐、三乐、何小勇等等，这些在乡间随处可见的姓名给人真实而亲近的感觉，散发出扑鼻而来的民间乡野气息，一种逼真的生活气息。已无《世事如烟》文本中的人物仅用 2、4、6、7 等数码代替姓名所带来的怪异。

⁴韦恩·布斯：《小说修辞学》，芝加哥大学出版社，1983 年第 2 版

⁵陈平原：《中国小说叙事模式的转变》，上海人民出版社，1988 年 3 月第 1 版

⁶格非：《小说叙事研究》，清华大学出版社，2002 年 9 月第 1 版

同时，塑造这些人物时，余华让每个人都有明确的目标——既实际又真实。例如许三观的目标就是好好生活，养老婆孩子，为了实现这一目标，他走上卖血的道路。而福贵这一生的目标是为了活着，于是他坚韧的像老牛。在现实的社会里，这两个目标是何等的真实。

无论是在《活着》还是《许三观卖血记》中，余华着意刻画的苦难也是充满着真实的悲剧感。余华把《活着》的故事设定在那个特殊的年代，为了救县长的女人，十二三岁的有庆被抽血至死就不再显得荒谬。看看小说中是怎样描写这样一段悲剧：“抽一点血就抽一点，医院里的人为了救县长女人的命，一抽上我儿子的血就不停了。抽着抽着有庆的脸就白了，他还硬挺着不说，后来连嘴唇也白了，他才哆嗦着说：‘我头晕。’抽血的人对他说：‘抽血都头晕。’那时候有庆已经不行了，可出来个医生说血还不够用。抽血的是个乌龟王八蛋，把我儿子的血差不多都抽干了。有庆嘴唇都青了，他还不住手，等到有庆脑袋一歪摔在地上，那人才慌了，去叫来医生，医生蹲在地上拿听筒听了听说：‘心跳都没了。’医生也没怎么当会事，只是骂了一声抽血的：‘你真是胡闹。’就跑进产房去救县长的女人了。”视生命如草芥，有庆就在那个年代不明不白的死去，而家珍的死、凤霞的死、苦根的死等等一系列的死亡也都有现实的根据，合乎特定年代的事实，让人信服。这一点是与早期余华作品中的死亡具有很大的区别。《现实一种》也同样描写了一家人的死亡，不同的是以复仇、相互仇杀的方式，这种方式掺杂了作家太多的主观臆想，只能发生在作家头脑里，现实中不会也无法发生。《许三观卖血记》中，许三观的十一次卖血的经历与他的生活紧密相关。为了娶妻生子、成家立业，他只能选择这条路。所以在最终，当他被告知，无法再卖血时，他痛哭流涕。那种悲痛有了现实的依托也就变得真实可靠起来。

余华用冷漠的反叛逼迫人们直面现实的惨淡，但他的目的不止步于为读者营造一个鲜血、暴力和死亡弥漫的绝望世界，他颠覆人们所习惯的理性世界，

是为了让人们救赎已经沉沦的心灵，找寻曾经失落的家园。那么，人类该如何才能扫清世界的阴霾呢？余华在思考这个问题。从余华创作的转变来看，他认为，我们应该回归到温情。温情的润泽、悲悯的情怀、宽容和智慧，不放弃的渴望和追求，是余华从记忆积淀中提纯出的与前面不同的独特的理解和感悟。这些主题的凸显在《在细雨中呼喊》、《活着》和《许三观卖血记》等几部作品里。

温情是一种发自人们内心的源乎于人的本性的自然流露，在面对苦难的时候，人与人(尤其是亲人)之间的温情是战胜苦难的精神力量与生命支撑。面对苦难，若无温情，人便无法活。在《活着》中，为福贵的忍耐力提供坚强救赎就是温情，这些温情使得福贵在经受每一次痛苦和苦难时坚持下去，家珍在福贵变得落魄、潦倒时，又回到了他身边；福贵在战乱中逃回家，家珍说：“我不想要什么福分，只求每年都能给你做一双新鞋。”凤霞再次被送人时，“她也伸过手来摸我的脸……走了一段她突然紧紧抱住了我，她知道我是带她回家了。”当家珍死后，二喜让福贵在城里住，“爹，你就住下吧。”写苦根，“说起来苦根才刚满五岁，他已经是我的好帮手了。我走到哪里，他就跟到哪里，和我一起干活，他连稻子都会割了。”正是在家人的关心下，福贵才能走过人生的一道又一道的坎。《许三观卖血记》中，许三观与一乐、二乐、三乐的父子情，与许玉兰的夫妻情，是这一家人能够安然的走过那么多年的基础。

将余华的小说前后期做比较，我们确实发现存在巨大的反差。但是，我们不能武断的将余华这些小说简单的划入写实主义的范畴，冠以“写实”的称号，而只能说是具有了写实的性质，是余华对小说创作的新尝试。因为若将余华的这些作品与其他的现实主义小说相比，就可以发现，小说仍然有前期小说主观表现的血脉。这正如他自己在长篇小说《许三观卖血记》的后记中所说：“这样的写作持续了很多年以后，有一天我被某些活生生的事实所打动时，我发现自己所掌握的叙述很难接近到活生生之中。……我如何写出来我越来越热爱的活生

生来？这让我苦恼了一段时间，显然用过去的叙述，也就是传统的叙述可以解决这样的问题。我感到今天的写作不应该是昨天的方式，所以我的工作就是让现代叙述中的技巧，来帮助我达到写实的辉煌。”(注 8)这是他小说创作的又一“辉煌”。

对暴力与死亡的书写是余华小说创作贯穿始终的现象。有学者评价其小说：“我们随意翻开一本余华的小说，就会发现其中的核心是暴力。余华好象迷上了暴力，他总在虚构着一个又一个关于暴力的故事，暴力对他来说始终出现在意识的中心。”⁷

无论是早期看似远离实际生活的作品，还是中后期那些贴近现实生活的作品，余华的小说所体现的共性都是被“死亡与暴力”的描写缠绕着。余华自己曾经统计过：仅 1986 年，他写的小说里，就有 36 人被杀或自杀。《一九八六年》中先提及了许多的刑罚，“先秦：炮烙、剖腹、斩、焚 战国：抽肋、车裂、腰斩 辽初：活埋、炮掷、悬崖 金：击脑、棒杀、剥皮.....车裂：将人头和四肢分别拴在五辆车上，以五马驾车，同时分驰，撕裂躯体。凌迟：执刑时零刀碎割。”然后以一个历史老师以古代刑罚自残的方式，对人性、政治、历史进行了深刻的反思。《古典爱情》颠覆了传统才子佳人的脉脉温情，冷血的涉及杀人、吃人的残酷境遇：“因为荒年粮无颗粒，树皮草根渐尽，便以人为粮，一些菜市场也就应运而生。”《难逃劫数》写得是一场割双眼皮的事故，通过沙子表妹的描述，写了彩蝶的自杀：“刚好目睹了彩蝶跳楼时的情景。她告诉沙子彩蝶是头朝下跳下来的，像是一只破麻袋一样掉了下来。彩蝶的头部首先是撞在一根水泥电线杆的顶端，那时候她听到了一种鸡蛋敲破般的声音。然后彩蝶的身体掉在了五根电线上，那身体便左右摇晃起来，一直摇晃了很久。所以彩蝶头上的鲜血一滴一滴掉下来时也是摇摇晃晃的。”《活着》是余华转型后的作品。朴实无华的叙述下，福贵目睹了所有亲人的非正常死亡。从儿子有庆到女儿凤霞，从妻子家珍到女婿二喜以及外孙苦根，孤苦伶仃的福贵独自一人，在世间品尝

⁷罗绮卫.浅论余华小说叙事视角的变化[J]，当代文坛，2003，(05).

酸甜苦辣。《许三观卖血记》尽管没有描述直接的死亡，但十一次的卖血，也差点卖掉了许三观的生命。通过对许三观一次次卖血的描写，写出了在人性暴力的驱使下，欲望永远得不到满足的悲剧。《兄弟》是余华最新的作品，它直接从欲望入手，讲述了社会暴力对小人物的侵害。尤其是其中那段宋凡平被活活打死的片段，触目惊心，不忍卒读。

这些死亡主题的不断出现，是余华对生命意义的不断追寻。余华并没有沉溺在书写“死亡与暴力”的快感之下，在他的笔下，苦难的人生因为苦难而变得丰实、厚重、饱满。在对生命的拷问中，余华坚持了最坚实的“立正”姿势，所以即使作品中充满血腥，偶尔黑暗地让人无法承受，他仍期望通过他笔下的人物，向人们传达对生存的严肃思考。他用重复这样一种简洁与朴素的叙述来警示世间。

第二章。余华长篇小说《活着》人物分析

第一项、“活着”主要人物分析

（一）《活着》梗概

活着是余华 1993 年的中国小说。这部小说通过一个叙事框架被告知 - 一位未命名的叙述者在 20 世纪 80 年代遇到了主角福贵，并且听到了他一生的故事。

在二十世纪中叶至二十世纪中期的个人和政治动乱中都跟随福贵。的儿子福贵，是一个傲慢的年轻人，尽管妻子和孩子回家，但仍然花时间赌博和休闲。他正在浪费自己的财富，当怀孕的妻子来到赌场去试图阻止他放弃财富时，给他的家人羞辱。不过，他并没有阻止，而是在遇到最严重的恐惧并失去了自己的财富之前将她踢出场地。富贵的父亲去世后，胜利者要求他们的家园。

不久之后，他妻子的父亲来怀孕怀孕的妻子贾珍离开了福贵，回到了她的童年家园。他和福贵和母亲离开了女儿凤霞。现在贫困，他们必须首次学习体力劳动。新房东（他失去庄园的赌徒）借给他一块土地，他学会耕种。福贵的儿子友庆出生了，他的妻子和宝宝一起走了几英里，将他介绍给他的父亲，决定和丈夫一起重新建立家庭。福贵开始改变，“第一次...开始爱护和照顾他的妻子”。

一年以后，福贵的母亲生病，福贵去镇上拿医生。然而，在那里，他进入一场战争，这是一个国民军官员的目睹，他们要求他们加入或被枪杀。因此，福贵被征收入中国内战。随着战争的继续，福贵发现自己和他的同志被共产党武装包围，他们被迫藏在掩体和洞穴中，以免在交火中丧生。饿死了，他们设法一起刮足够的食物来生存，而受伤的人员在他们的洞穴外死亡。最后，福贵被解放军抓获，并选择加入或回家，离开后近两年，回到农场。

福贵发现，他的母亲在他的征兵不久就死亡，而且女儿因发烧而静下来。随着战争的复苏，共产党人的成功，他的房东被处死，土地在农民之间分裂。福贵意识到奇怪的命运，看到他的罪恶真的终于挽救了他的生命，因为如果没有赌博，他将被杀害。

近十年后，福贵感受到毛泽东“大跃进”的影响，这是最终误导社区农业的政策，强调工业化。在很大程度上被认为导致了伟大的中国饥荒，造成数百万人死亡。在社区奋力自拔的时候，贾珍病倒了，无法完成她的工作量，让她的女儿凤霞要松懈起来。

几年之后，在文革大革命的背景下，党的领导人试图从社会中清除资本主义和传统元素，导致数百万人遭受暴力和迫害，傅奎绝望为女儿找丈夫。一个丰富的搬运工，万二喜，对她进行审判，并对待她一个奢侈的婚礼。她和他一起进城，显得很高兴和爱上。傅奎经常去看望她，贾振太虚弱了，自言自语，重温了他们的会面。随着文革的暴力事件的继续发展，福奎也无法多次访问，但凤霞和埃西茜即将到访，以庆祝她的怀孕。不幸的是，凤霞死于分娩。贾珍已经很弱，不能忍受女儿的损失，三个月后死亡。

现在，福基现在只剩下他的孙子库根和媳妇埃西西了。然而，当枯根四岁时，二喜在施工事故中死亡，悲剧再次爆发。福奎的生产配额提高了，他依靠小孙子的帮助，无法做到最小化。当古根七岁时，福基被迫在暴雨之前收获棉花，但库根因发烧而无法加入他。福贵为他的孙子挑选新鲜的豆子，并在枯根吃的时候匆忙收获。当他回来时，他看到库根已经死了。

（二）主要人物分析

徐福贵

福贵是非常人性化的人物。他从不讨厌任何人，生活。他总是善待家人。并别人需要他的帮助的时候从来不拒绝他周围的人。特别是他对妻子好。当他

年轻的时候，他做了很多不好的事，不文明的行为。曾经对自己的妻子态度不好，但是在他失去一切财，变得贫穷之后，他的生活变化很大，他的行为也是如此。现在他成了非常忠诚和支持的丈夫。书中给出的一些情况讲述了他的个性。

在小说中，有一个部分他描述了他唯一一个儿子死亡的场景、他用手埋葬他儿子的情景。他儿子为别人的错误而死。看着这个部分我们可以看到他的个性的两个品质。一个是宽恕，第二个是善良和耐心。看到你的孩子的死亡是这个生活中很难受的一件事情。他的儿子因别人的责难而死亡。但他从不试图报复。他的儿子为了帮助他朋友的妻子而死。那个时候，即使他非常生气，但他找到了力量宽恕他们，不是因为他怕，而是他很聪明，心宽体胖。他从不怪他人或者那个时代甚至社会。

当他的儿子死亡时，妻子正生病。他认为听到这个消息妻子会很难受，所以不敢告诉他。因此在他们儿子死后几天，他一直没有告诉他的家人。他非常关心妻子。这表明他关心的不止于自己。他可以和他的妻子说话，也许他说出他的痛苦后感觉会好点，但他不这样做，他一个人忍受着自己的痛苦。他显示了他如何爱他的家人。

家珍

家珍是小说中的主角之一。她是有钱人的女儿，她爸爸是商人。福贵对家珍一见钟情，马上就爱上了她。然后她设法嫁给他。结婚后，丈夫的行为越来越糟。他赌博，去找坏女人，在城里呆了好几个星期，不回来。虽然家珍知道一切，但她从不向别人诉苦。

她也是一个非常美丽和聪明的女人。即使她丈夫失去所有的钱，变得贫穷，她仍然和丈夫在一起。她也有很大的心胸。她从不停止关心他人。她是一个好的妈妈，总是支持她的孩子，想他们好好学习，希望他们受过教育。她希望她

的孩子穿得很好，吃得好。她从不放弃任何人。她的女儿在童年时候生病之后就不会说话。她对女儿很担心，希望她和一个好的牧师结婚。

她总是服从她的丈夫，服从她的父亲。据孔子的说法，女人应该永远服从男人。结婚之前服从她的父亲，结婚时服从她丈夫。如果丈夫死了，她服从儿子。她是那种的女人，逆来顺受。

当她变老时，患病严重。逐渐在田野工作变得很难，在家里也不能动作，最终她觉得很行动。在这个时候，她对自己感到非常抱歉。她知道她的家庭状况，她知道她的家人没有钱待她。当医生说他们不能治愈病时，她甚至会开心。她是那样的妻子。一直关心别人，但从不关心自己。“先锋小说家”余华在文学创作中始终坚持“只为自己的内心写作”，作品直观描述的血腥、暴力、冷酷，离不开对生命价值和生存意义的追问和思考。他在《活着》中用温情的笔调感染，用控诉的手法书写在苦难中的人们活着的故事。如余华所言，“人是为了活着本身而活着，而不是为了活着之外的任何事物而活着”。人对苦难的承受能力和乐观态度是活着的人活着的基本能力。《活着》的家珍，作为旧社会的妇女形象贯穿于小说有着重要的意义。

活着 家珍 逆来顺受 形象

1、贤妻良母，不离不弃

作为妻子的家珍对丈夫福贵的影响是深远的。从大富大贵的地主家少爷，再到穷苦潦倒的普通农民，在经历丈夫福贵多起多落的生活落差后，家珍始终陪伴在丈夫身边，尽心尽力地扮演着一名贤妻的形象。

作为母亲的家珍对女儿凤霞和儿子有庆的作用是深刻的。在丈夫无意被强拉去拉大炮当壮丁时，面对婆婆虚弱的身子，不离不弃地照顾老人，抚养子女。丈夫失踪后接踵而来的艰辛，对于女人来说更是无可想象和承受的。

2、千金小姐，富贵出身

小说在开篇介绍到“我女人家珍，是城里米行老板的女儿，她也是有钱人家出

身的。”出身富贵的家珍在早年还是学生的时候，被迫嫁给地主家少爷福贵。两家人在当时看来的“门当户对”实际上背后有着诸多的不平等，在不自由的婚姻关系链条上，旧社会妇女形象在家珍身上得到很好的诠释。旧社会的女人对于

第二项、“活着”次要人物分析

自由的婚姻多半没有自己可以选择的权利，身为三从四德的优秀典范，如中国俗语道“嫁鸡随鸡，嫁狗随狗”，也是造就家珍命运悲剧的原因之一。

3、逆来顺受，嫁夫随夫

面对玩世不恭的败家子、赌徒丈夫的当众暴打后仍默默地顶着大肚子在天黑时独自扶墙回家，福贵从未顾及家珍的感受，作为丈夫，福贵并不称职。在福贵把家产败光之后，家珍依旧不离不弃，“只要你以后不赌就好了”即便家珍父亲以重大仪式来把她接回娘家，最后家珍还是义无反顾地将半岁的儿子有庆带回到福贵身边。

4、坚毅勤恳，儿女情长

“家珍病了。家珍得了没力气的病。心里自然难受，到了夜里她常常偷问我‘福贵，我会拖累你吗？’，得知自己得了不可治的软骨病，家珍反而笑称‘治不了才好，哪有钱治病’。内心深知自己的病痛不能给本已难以维持的家庭增加负担，家珍选择了默默忍受病痛的折磨。“我不让她干活，她就觉得我是在嫌弃她”。福贵很心疼她，照顾她，不想让他累。但家珍觉得对不起为了自己的情况。

凤霞

凤霞是福贵的大女儿，在福贵被抓去当壮丁的时候，因为一场大病变成了聋哑人。从此以后，随着年龄的增长，渐渐地越来越懂事了。而后，福贵为了能够供有庆读书，将其送给了别人，但在后来，她跑回家了，福贵又不舍得送她走，

就将她又留在了家里。在经历了少年时期的苦痛之后，凤霞嫁给了二喜，生活变得好起来了，过了段安生的日子。但在最后，却又死在了产床上。凤霞是主角的女儿。当她小时，她就生病了。病后，她再也听不见了。即使她年轻，她总是试图帮助她的家人。她明智的女孩。虽然她不能说话，但她什么都明白。当她成为年轻女性时，她嫁给一个家伙。那个家伙非常喜欢她，喜欢她的家庭。他们开始在城市生活得愉快。她丈夫心疼她，她丈夫的邻居非常爱她，她非常友善和乐于助人，美丽的女人。但不幸的是，他们的幸福并不持久。当她生下她的儿子时，她就死了。

这个角色被描述为一个聪明和勇敢的人物。她对于家人的一切都非常了解，准备好了。她非常勤奋，而从来没有对工作的抱怨。在贫穷和饥饿的一年，她的生活特别艰苦。

有庆

有庆是徐福贵的小儿子，从生下来就经历穷苦的困扰。他喜欢跑步，鞋子经常穿坏，还被福贵责备，为了鞋子能够安好，冬天光着脚就去上学。后来听说要献血，第一个跑到了医院，但没想到却被活生生的吸死在了这里。他的生活就是生于死亡的穷人。他的父亲在出生之前变贫穷。所以他必须从早年开始努力工作。他被描述为一个关怀，聪明，理解和勤奋的人。他和他的姐姐特别接近，很亲切。因为他的家人没有钱，父母决定把他的姐姐送给另一个家庭。那么父母就有足够的钱来支付学费。但是有庆知道姐姐去了另一个家庭后，他拒绝学习。并之所以受到惩罚。

这个人物不仅对人善良，而且对动物也善良的。他的父亲买了两只羔羊。他每天从工作到学校，从学校到家园跑步为了养两只羊，每天上百公里。他从来没有抱怨过。

知道他的家人努力地支持他，他试图放学几次，但父母不让他。

不幸的是，他的寿命不长。他因为善良而死，而且因为他总是想帮助大家。他的死亡告诉我们更多关于这个社会。因为当时很多人不关心贫穷的农民，不关心他们的生活。他因没有受过教育的医生和护士而死亡。那时候，人的生活是毫无价值的，没有人重视他们。这个人物的生活也显示了我们那个时代在中国的问题。

二喜

二喜是主角的女儿凤霞的丈夫。他是一个出生和长大在城里的人。他的父母年轻时就去世了。所以他跟凤霞结婚之前一个人住。他唯一的问题是他腿有问题，他是残人。他不能像其他人一样走路。他的性格非常诚实，善良，乐于助人和关心的。他非常爱妻子，妻子死后，他变得不开心和悲伤。他变得郁闷，也不再结婚，只关心他唯一的孩子。

但是当他的儿子 3 岁时，他就在交通事故死亡。

书中的那个部分，他和他妻子的家人第一次见面。让我们更了解他的个性。不是每个人都可以像他一样善良。像他一样诚实。他从不试图炫耀自己。他只为了让别人开心。他让福贵和他的家人很开心。即使他妻子去世后，也没有停止关心他妻子家庭。

春生

春生是富贵的战争朋友，他们一起在中国内战。那时候他很年轻，15-16岁，在战争中遇到了很多困难。他总是要求富贵的帮助，因为富贵比他还要凶。回来后，他开始担任主席职务。但他的生活在文化大革命时变得非常艰苦，所以最终他自杀了。他总是为福贵的儿子的死亡怪自己，所以他试图帮助福贵的家人。他也是善良的人。

结论

通过我们的这篇毕业论文得了这种结果。

第一仔细研究了余华的丰富的生活。

第二仔细参考了作者余华的作品形成的过程。

第三我们把《活着》故事翻译成乌兹别克语。

第四分析了故事中的余华与荷西的形象。

第五研究与分析了每个形象的特点。

第六在故事里我们通过图片来解释了对外国人模糊的部分。

余华形成了她独特的创作视角，他给读者留下的也是独特的阅读美感与审美效应，不管他在今后文学史上的地位如何都不能否定他在中国现代主义长篇小说上留下了清香如莲的一笔。

MUNDARIJA

Yuy Huaning “Tiriklik” romanida obrazlar tahlili		Betlar
KIRISH.....		27
Birinchi bob. XX asr oxiri XXI boshlaridagi Xitoy adabiyoti va unga yozuvchi Yuy Huaning qo’shgan hissasi		33
1.1	Yuy Huaning hayoti va ijodi	34
1.2	Yuy Hua ijodida realism g’oyalarining aks ettirilishi.....	39
Ikkinchi bob. Yuy Huaning “Tiriklik” romanida obrazlar tahlili...		45
2.1	“Tiriklik” romanida bosh obrazlar tahlili va ularda insonparvarlik g’oyalarining aks ettirilishi.....	46
2.2	Romanda keltirilgan ikkinchi darajali obrazlar tahlili.....	55
Xulosa.....		67
Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati.....		69
Ilova.....		71

KIRISH

Bitiruv malakaviy ishi mavzusining dolzarbligi. Hozirda O'zbekiston – Xitoy hamkorlik munosabatlari keng ko'lam kasb etib, strategik sheriklik aloqalari yuksak darajaga ko'tarilmoqda. Mamlakatimizning milliy manfaatlari, ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti, jahondagi nufuzi yuksalishiga xizmat qiladigan bu aloqalar O'zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti Islom Karimov boshlab bergan o'zaro do'stlik, mustahkam ishonchga asoslangan hamkorlik negizida taraqqiy etmoqda. Hozirda O'zbekistonning amaldagi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev ushbu hamkorlikni munosib davom ettirmoqdalar. Ma'lumki, respublikamiz Prezidenti rafiqalari bilan 11-may kuni XXR raisi Si Tszinpinning taklifiga binoan davlat tashrifi bilan Xitoyga bordilar.

O'zaro manfaatli hamkorlikning huquqiy bazasini 2005-yilda imzolangan do'stlik, hamkorlik va sheriklik munosabatlari to'g'risidagi shartnoma, 2010-yilda do'stlik, hamkorlik va sheriklik munosabatlarini har tomonlama chuqurlashtirish va rivojlantirish to'g'risidagi qo'shma deklaratsiya, 2012-yilda Strategik sheriklik o'rnatish to'g'risidagi qo'shma deklaratsiya, 2013-yilda ikki tomonlama strategik hamkorlikni yanada chuqurlashtirish va rivojlantirish haqidagi qo'shma deklaratsiya, 2014-2018-yillarga mo'ljallangan strategik sheriklik munosabatlarini rivojlantirish dasturi hamda 2016- yilda imzolangan qo'shma bayonot tashkil qiladi.

Muzokaralar yakunida Shavkat Mirziyoev va Si Tszinpin O'zbekiston Respublikasi bilan Xitoy Xalq Respublikasi o'rtasidagi qo'shma bayonotni imzoladilar. Hukumatlararo texnikaviy hamkorlik to'g'risidagi, xalqaro avtomobil qatnov to'g'risidagi bitimlar, umumta'lim maktablarida ta'lim sifatini oshirish, sog'liqni saqlash sohasini asbob-uskunalar bilan jihozlashga doir loyihalarni moliyalashtirish to'g'risidagi hukumatlararo notalar almashinuvi hamda veterinariya va o'simliklar inspeksiyasikarantini sohasida anglashuv memorandum, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari o'rtasidagi hamkorlikni rag'batlantirish bo'yicha Anglashuv memorandum, qishloq xo'jaligi sohasida 2018-2020-yillarga

mo'ljallangan idoralararo almashinuv hamkorlik rejasi kabi qator muhim hujjatlar imzolandi.⁸

Yoshlarning ta'lim olishi, o'z ustida ishlashi, ilm borasida yuksak marralarga yetishi uchun keng imkoniyatlar yaratildi. Ayniqsa, yosh avlodning chet tillarini o'zlashtirishi, boshqa xalqlarva millatlar tili, madaniyati, urf-odatlaridan boxabar bo'lishi, shuningdek, o'z Ona Vatani – O'zbekistondan ulug' nomni jahonga yoyish borasida katta ishlar olib borilmoqda.

Vatanimiz o'z mustaqillikni qo'lga kiritgandan so'ng O'zbekiston va Xitoy xalqlarining tarixi, madaniyati, ijtimoiy, iqtisodiy hayoti borasida ilmiy tadqiqotlar olib borishga katta imkoniyatlar tug'ildi. Shu imkoniyatlardan foydalanilgan holda tilshunoslik sohasida ham qator izlanishlar olib borilmoqda. Ushbu jarayonning muhim tomoni shundaki, u har ikki mamlakat xalqlarini bir-biriga yanada yaqinlashtiradi va ular orasidagi do'stona aloqalarni mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. O'zbekiston va Xitoy munosabatlari rivojlanib borayotgan ayni damda xitoy tilini o'rganishni xohlovchi o'quvchilarning soni ham tobora ko'payib bormoqda. Bu esa o'znavbatida mamlakatimizda xitoy tilini o'qitadigan ta'lim muassasalarining ortib borayotganganligiga sabab bo'lmoqda. Modomiki bunday ilm maskanlari ko'payib borayotgan ekan, demak o'z-o'zidan bu ziyo maskanlariga nafaqat xitoy tilini chuqur biladigan, balki Xitoy adabiyotidan boxabar tajribali pedagog kadrlarni yetkazib berish ham hozirgi kunning dolzarb masalalaridan biridir.

Yozuvchi Yuy huaning "Tiriklik" romani nafaqat Xitoy balki, butun dunyo kitobxonlarining mehrini qozongan. Yuy Hua zamonaviy Xitoy adabiyotining eng yorqin vakillaridan biri hisoblanib, ko'pgina Xalqaro mukofotlar sovrindori hisoblanadi. Uning ushbu romani tomchi suvda ummon aks etgani kabi, oddiy bir dehqonning hayot qissasi timsolida XX asrning 2-yarmida butun Xitoy xalqi o'z boshidan o'tkazgan muhim siyosiy-ijtimoiy voqealarni o'zida aks ettiradi.

⁸ Abu Bakir O'rozov "O'zbekiston – Xitoy: strategic sheriklik va do'stlik munosabatlarini yanada rivojlantirish yo'lida", O'zbekiston Respublikasi Ichki Ishlar Vazirligi rasmiy saytidan olingan ma'lumot. T., 13 may 2017 yil

Bitiruv malakaviy ish mavzusining ilmiy – amaliy ahamiyati. Yuy Hua ijodining ilmiy muomalaga kiritilayotgani tadqiqotning ilmiy, amaliy va nazariy ahamiyatini belgilaydi. Tadqiqotga oid ma'lumotlar xitoy adabiyotida avtobiografik mazmundagi, realistik yo'nalishdagi asarlarni o'rganishda xizmat qiladi. Bitiruv malakaviy ishini yozish mobaynida Yuy Hua ijodining amaliy ochilmagan qirralarini yoritishga harakat qilindi.

Mazkur ish nafaqat xitoy adabiyoti uchun, balki xitoy madaniyatiga, adabiyotiga qiziquvchilar uchun yangi ilmiy izlanishlar yozilishida amaliy jihatdan ahamiyat kasb etadi.

Mavzuning o'rganilganlik darajasi. Shu kunga qadar Yuy Huaning ijodiy yo'li polshalik olimi Kamilla Hladikova⁹, rus olimi **R. F. Shapiro** tomonidan o'rganilgan. Uning “Tiriklik”, “Og'a-inilar” asarlari R. F. Shapiro tomonidan rus tiliga tarjima qilingan.

Bitiruv malakaviy ishi mavzusining yangiligi. Yuy Huaning hayot yo'li va ijodi, uning “Tiriklik” romanida obrazlar tizimi talqini maxsus tadqiqot obyekti sifatida tanlanmagan va tahlil qilinmagan. Bitiruv malakaviy ishimavzusining yangiligi quyidagi jihatlarda namoyon bo'ladi.

1. XX asrning 2-yarmida Xitoy tarixida yuz bergan muhim ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlar, Madaniy Inqilob davri, Xitoyda yuz bergan fuqarolar urushi, Mao Ze Dong¹⁰ tomonidan o'tkazilgan “Katta Sakrash”¹¹ siyosati va ularning Xitoy xalqiga yetkazgan talofatlarini o'zida aks ettirildi.

2. Yuy Hua ijodining o'ziga xos xususiyatlari, uning avangard va realistik yo'nalishlarda yaratilgan asarlarining o'ziga xosligi, yozuvchi asarlarida mavzu va g'oya xilma-xilligi amaliy tadqiq qilindi.

⁹ Kamilla Hladikova polshalik xitoyshunos olimi, tibbiyot fanlari nomzodi, Polsha Fanlar Akademiyasi a'zosi.

¹⁰ Mao Ze Dong (1893-1976) Xitoy davlat arbobi va siyosatshunosi, Xitoy Kommunistik partiyasining yetakchilaridan biri.

¹¹ 1958-1960 yillarda Mao Ze Dong tomonidan o'tkazilgan davlat siyosat, Xitoy sanoati va iqtisodiyotini rivojlantirishga tez sur'atlarda rivojlantirishga yo'naltirilgan

3. “Tiriklik” romanidan tanlab olingan parchalar o’zbek tiliga tarjima qilindi.

4. Romandagi oilaparvarlik, sodiqlik va vafodorlik g’oyalarini obrazlar badiiy talqinida dialog, portret vositalari, ichki monologlar orqali yoritib berildi. Asardagi insonparvarlik g’oyalari uning bosh qahramonlari timsolida yorqin tahlil qilindi.

Bitiruv malakaviy ishining tadqiqot obyekti. Ushbu bitiruv malakaviy ishining tadqiqot obyekti qilib yozuvchi Yu Hua qalamiga mansub “活着” (“Tiriklik”) romani, ushbu romanning rus adibi R. F. Shapiro tomonidan qilingan tarjimasi “Жить” va kinorejissor Zhang Yi Mo tomonidan ushbu roman asosida ekranlashtirilgan badiiy film “活着” tanlab olindi.

Bitiruv malakaviy ishining tadqiqot usuli. Oldinga qo’yilgan vazifalarni hal etish uchun tadqiq etishning quyidagi usullaridan foydalanildi:

1. Tarjima usuli

2. Badiiy tahlil usuli

Bitiruv malakaviy ishining maqsadi va vazifalari. Bizda mavjud bo’lgan manbalarga asoslangan holda shuni aytish mumkinki, ushbu biz tanlagan mavzu tarjima va tahlil qilish usulidan foydalanib o’rganish maxsus tadqiqotlar olib borilmagan, shu bois ham aynan shu mavzu bilan bog’liq ma’lumotlarni chuqurroq o’rganishni maqsad qilib qo’yildi.

Mazkur bitiruv malakaviy ishni yozishdan ko’zlangan asosiymaqсад Yuy Huaning “Tiriklik” romanida obrazlar tizimi talqini va insonparvarlik g’oyalarini aks ettirilishini yoritish. Ushbu romanda ifodalangan bir oilaning hayot yo’li hozirga kunga qadar ko’pchilik odamlar uchun ibrat qilib tanlab olishga arziydi. Hech kimga sir emaski, butun dunyoda, shu jumladan, bizning mamlakatimizda ham yildan-yilga hayot sinovlariga chiday olmay o’z joniga qasd qilayotgan yoshlar, moddiy yetishmovchilik va arzimagan janjallar tufayli o’z oilasidan voz kechib ketayotgan insonlar yildan-yilga ko’payib bormoqda. Ushbu asarning bosh qahramonlari Fu Guy

hamda uning rafiqasi Jya Jen har tomonlama barchaga o'rnak bo'ladigan juftlik hisoblanadilar. Ular o'z boshlaridan urush, ochlik va inqilob davrlarini boshidan kechiradilar. Kelib chiqishidan ham boy xonadon vakillari bo'lgan ushbu qahramonlarimiz falakning gardishi bilan 24-25 yoshlaridayoq hech vaqosiz kambag'al insonlarga aylanadilar. Shunda ham ularning bir-birlariga bo'lgan muhabbatlari so'nmaydi. Ikkalala norasida farzandlari bir o'g'il va bir qizini o'zlaridan avval tuproqqa qo'yishga majbur bo'ladilar, ammo shunda ham ularning og'zidan bir og'iz hayotga bo'lgan nafrat, shikoyat so'zlari eshitilmaydi. Hayotdan yoki Yaratgandan also nafratlanmay bir-birlariga suyanchiq bo'lishda, yashashda davom etadilar. Ular inson matonatining yorqin timsollari hisoblanadilar. Ushbu romanni tanlab olishimdan maqsad hozirda arzimagan hayot qiyinchiliklariga chidolmay, hayotga nafrat hislari bilan yashayotgan, o'z baxtsizliklarida o'zlaridan boshqa barchani ayblaydigan yoshlarimizga, ayrim shaxslarga buni misol qilib keltirishdan iboratdir.

Mazkur malakaviy ish tadqiqotining vazifalari qilib quyidagilarni belgilab oldik:

Birinchidan, yozuvchi Yuy Hua hayot yo'lini o'rganish.

Ikkinchidan, ijtimoiy jarayonlarning adib ijodining shakllanishidagi roli va ahamiyatini aniqlash. Muhim tarixiy voqealarning adib asarlarida aks ettirilishini tahlil qilish.

Uchinchidan, "Tiriklik" romanida insonparvarlik g'oyalarini aks ettirilishini yoritib berish. Bosh qahramonlar timsolida inson jasoratini ko'rsatish.

To'rtinchidan, romandagi obrazlar tizimini tahlil qilish;

Beshinchidan, har bir obrazlarning o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish, obrazlar orqali ifodalangan muhim g'oyalarni tahlil qilish;

Oltinchidan, obrazlarni yoritishda ular yashagan tarixiy muhitni badiiy talqin etishda ichki monolog, dialog va portret vositalaridan foydalanganligini ko'rsatib berish.

Bitiruv malakaviy ishining tuzilishi to'rt qismdan: kirish, asosiy qism, xulosa, ilova hamda adabiyotlar ro'yxatidan iborat.

Birinchi bobda Yuy Hua ijodining o'ziga xos xususiyatlari o'rganiladi, uning ijodida avangard va realizm yo'nalishlarining aks ettirilishi tahlil qilindi.

Ikkinchi bobda, hikoyalardagi insonparvarlik, vafodorlik g'oyalarini obrazlar badiiy talqinida dialog, portret vositalari, ichki monologlar orqali yoritib beriladi, undan tashqari asarda keltirilgan bosh va ikkinchi darajali insonlar timsolida muhim tarixiy voqealarning Xitoy xalqi taqdiriga ko'rsatgan ulkan ta'siri ochib berildi.

Xulosa qismida esa olib borilgan izlanishlarning natijalariga ko'ra yakuniy xulosalar yoritildi.

Birinchi bob. XX asr Xitoy adabiyoti va unda yozuvchi Yuy Huaning qo'shgan xissasi

“人是為活着本身而活着的，而不是為了活着之外的事物所活着”

余華

“Hayotdagi eng asosiy vazifa bu – yashamoqlik va tirik qolmoqlikdir, o'zining hayotini har qanday sharoitda yashab o'tmoqlikdir . ”

Yuy Hua

Yozuvchi Yuy Hua hozirgi kunda Xitoy adabiyotining eng yorqin vakillaridan biri hisoblanib, u nafaqat o'z ona vatanida balki, boshqa ko'pgina dunyo mamlakatlarida ham o'z muxlislariga ega yozuvchilardan biri hisoblanadi. Yozuvchi Xitoy adabiyotiga o'zining boshqalarga o'xshamagan yorqin uslubi bilan kirib keldi. Uning ilk asarlari avangard yo'nalishida yozilgan bo'lib, adabiyot sohasida yangilik bo'ldi. Uning so'nggi yillarda yaratayotgan romanlari o'zining realligi vaxalqchilligi bilan o'quvchilar va adabiyotshunoslarning e'tiborini tortmoqda. O'z ijodini 80-yillarda boshlagan yozuvchi o'z yo'nalishini hamda mavzu doirasini jamiyat o'zgarishlariga hamohang ravishda rivojlantirib bordi.

Ushbu bobda biz avvalo, Yuy Hua hayot va ijod yo'liga chuqur nazar tashlaymiz. Uning yozuvchilikka kirib kelgan ilk qadamlari, ijodiy merosi va qo'lgan kiritgan yutuqlarini o'rganamiz va tahlil qilamiz. Uning romanlari syujet tuzilishining o'ziga xosligi, asarlaridagi g'oya xilma-xilligi, obrazlarning yorqin ifodalanganligi bilan alohida ajralib turadi.

Ushbu bobda shuningdek, yozuvchining ijodiy uslubi, yo'nalishlari ham tadqiq qilinib, uning ijodiy yo'nalishining o'ziga xos jihatlari ham birma-bir ko'rib chiqiladi.

1.1 Yuy Huaning hayoti va ijodi

XX asr Xitoy romanchiligining ko'zga ko'ringan yozuvchilaridan biri Yuy Hua 1960-yilning 3-aprelida Xitoyning Zhejiang provinsiyasining eng go'zal shaharlaridan biri Hangzhou shahrida shifokor oilasida tavallud topgan. Yozuvchining otasi – jarroh, onasi esa hamshira bo'lgan. Yozuvchi maktabni bitirganidan so'ng 5 yil davomida tish shifokori bo'lib ishlaydi. U 1983-yildan boshlab o'zining yozuvchilik faoliyatini boshlaydi, uning ilk asari “Yulduzlar” 1984-yilda “Pekin adabiyoti” nashriyotida chop etiladi. O'zining aytishiga qaraganda, “kun bo'yi bemorlarning og'ziga tikilib o'tirish” uning joniga tegib, yozuvchilikka bo'lgan tug'ma iste'dodi oxir-oqibatda ustun keladi. Shifokorlik faoliyatini tashlaganidan so'ng yozuvchi Zhejiang provinsiyasining Jia Xing shahridagi madaniy markazga a'zo bo'ladi. Ushbu markazda 2 yil mobaynida ta'lim olgach, Pekin shahrida joylashgan Lu Xun¹² nomidagi adabiyot institutiga o'z bilimlarini yanada takomillashtirish hamda malakasini oshirish maqsadida o'qishga kiradi. O'sha yerda u o'zining bo'lajak rafiqasi bilan tanishadi. Uning rafiqasi mashhur shoira Chen Hundir, ular Lu Xun nomidagi adabiyot institutda birga ta'lim olishgan. U 1984-yildan boshlab o'z asarlarini matbuotda e'lon qila boshlaydi. 18 yoshida uyni tark etish” hikoyasi Yuy Huaning nomini tanitgan asarlardan biri hisoblanadi. Yozuvchining bolalik va o'smirlik davri Madaniy inqilob¹³ davriga to'g'ri kelganligi sabab uning asarlarida ushbu davrning ta'siri yaqqol sezilib turadi. Yuy Hua qalamiga mansub jami 4 ta yirik roman, 6 ta hikoyalar to'plami va 3 ta esselar to'plami mavjud. Uning “Tiriklik” romani 1994-yilda yozilgan bo'lib, uni dunyoga tanitgan romanlardan biri hisoblanadi. Mashhur rejissor Zhan Yi Mo tomonidan ushbu roman voqealari asosida film ham suratga olingan, shuningdek, ushbu asar dunyoning ko'pgina tillariga,

¹²1881-1936 yillarda yashab ijod etgan xitoyning eng mashhur mashhur yozuvchilaridan biri, modern yo'nalishida ijod etgan

¹³Xitoy tarixida eng og'ir o'tgan davrlardan biri, inqilob davri 1966-1976 yillar oralig'ida bo'lib o'tgan.

jumladan ingliz, golland, ispan, ivrit, italyan, koreys, nemis, rus, fors, fransuz, shved hamda yapon tillariga tarjima qilingan.

Uning jami yozgan asarlari quyidagilardir:

Romanlari: “Tiriklik” (1992-yil), “Suy San Guanning qanday qilib o’z qonini sotishi” (1995-yil), “Yomg’ir ostidagi qichqiriq” (2003-yil), “Aka-ukalar” (2005-yil), “Yettinchi kun” (2013-yil).

Hikoyalar to’plamlari: “O’tmish bu bizning jazoyimiz”: “18 yoshda uyni tark etish”, “Qon va olxo’ri gullari”, “Mumtoz muhabbat”, “Dunyo, go’yoki tumandek”, “10 jumlada Xitoy ta’rifi”¹⁴

Yozuvchining asarlari nafaqat Xitoyda, balki, dunyoning qator mamlakatlarida sevilib o’qiladi. Uning asarlari xalqaro mukofotlar bilan ham taqdirlangan. 1992-yil beshinchi bor o’tkazilgan adabiyot tanlovi sovrindori, 1998-yil “Italyanning Grinzan Kaver adabiyot sovrini”, 2004-yil Fransiya san’at va adabiyot uchun sovrini (“Tiriklik” romani uchun), 2005-yil Xitoyning kitob boyligiga qo’shgan hissasi uchun maxsus sovrini, 2008-yil Fransiyaning “Xalqaro Kuryer” nomli chet el asarlari uchun beriladigan sovrinlari (“Og’a- inilar” asari uchun)¹⁵g’olibidir.

Yuy Hua dunyoning ko’pgina davlatlariga tanilgan Xitoy yozuvchilaridan biridir. Erishgan yutuqlari sababli uni Xitoyning Charls Dikkensi deyishadi. Xitoy adabiyot tanqidchilaridan biri unga shunday ta’rif beradi : “ 一个国家，一个民族，能有一两个用自己的文字把它写出来的人是很幸运的，能把有型的東西变成无形的東西真是太伟大了”¹⁶. “Bir mamlakat, bir millat uchun o’z mamlakat hayotini so’z san’ati orqali ifodalay go’zal tarzda ifodalay oladigan shunday yozuvchilarning borligi millat faxridir”.

¹⁴先锋小说特点-以余华小说为例/王丁丁. 中国论文, 2-页 2015.05.21

¹⁵先锋小说特点-以余华小说为例/王丁丁. 中国论文, 4-页 2015.05.21

¹⁶活着/余华着。-3 版。-北京：作家出版社，2012.8（2015.11 重印）3-页

Yuy Hua “Tiriklik” romanining yozilish tarixi haqida Angliya nashriyotlaridan biriga bergan intervyusida shunday deydi:

Men 1993-yil Xitoy nashriyotlarining birida quyidagi so’zlarni aytib o’tgandim, “Men kunlarning birida Amerika folklor qo’shig’i “Qari qora tanli qul” ni to’satdan tinglab qoldim, ushbu qo’shiqda kuylanayotgan qari qora tanli qul o’z umri davomida juda ham ko’p qiyinchiliklarni boshidan kechiradi, oila a’zolarining barchasi undan avval bu yorug’ olamni tark etadilar. Shunga qaramay ushbu inson hayotga bo’lgan qiziqishi hamda g’ayrat-shijoatini yo’qotmaydi, uning og’zidan bir dona ham shikoyat hamda hayotga bo’lgan nafrat so’zlari eshitilmaydi. Ushbu qo’shiq meni juda qattiq ta’sirlantirdi va men shu zahotiyoyq ushbu qo’shiqqa o’xshagan asar yaratishga ahd qildim va men o’zimning “Tiriklik”romanimni yaratdim.”

Yozuvchining ushbu asari birgina qo’shiq ta’sirida yozila boshlandi va kutilmagan holda o’lmas bir asarning yaratilishiga olib keldi. Ba’zida taqdirningo’zi bizni boshqarib borayotganini sezmay qolamiz. Birgina qo’shiq “Tiriklik” romani bosh qahramoni Fu Guyning uzoq va mashaqqatlarga to’la hamda ayni vaqtning o’zida esa hotirjam va baxtiyor hayot yo’lining yaratilishiga sababchi bo’ldi.

Qora tanli qul va Fu Guy ikkisi ikki dunyoga mansub ikki xil insonlardir. Ular boshqa boshqa mamlakatlarda hayot kechirishgan, mutlaqo o’zgacha davrni boshidan kechirganlar, ikkalasi ham o’zaro o’xshash bo’lmagan millat hamda madaniyatga mansub kishilar, ularning hattoki terilarining rangi-yu qiziqishlari ham turlichadir, ammo shuncha farqlarga qaramasdan gohida ular go’yoki bitta insonga o’xshaydilar.Bunga sabab esa minglab noo’xshashliklar birgina hayot haqiqati, asliyati oldida ojizdir, insonlar terilarining rangi-yu, so’zlayotgan tillaridan qat’i nazar ularning barchasining qalbi bir xildir, barchamiz shu birgina odam atalmish zotga mansubmiz.Insonning boshdan kechirganlari, uning orzu-umidlari hamda o’y-fikrlarining o’xshashligi barcha chegaralarni yuvib tashlashga qodirdir.Biz gohida o’zgalarning hayot tajribasida huddi o’zimizni ko’rgandek his etamiz, go’yoki

oynada o'z aksimizni ko'rgandek. Mening fikrimcha, bularning barchasi adabiyot qudratidandir.”¹⁷

“Tiriklik” romani yozuvchi Yuy Huaning asarlari orasida alohida burilish yashagan asarlardan biri hisoblanadi. Ushbu roman 1992-yilda yozilgan bo'lib, ilk e'lon qilingan paytida ko'p tazyiqlarga ham uchraydi. Bunga sabab unda fojiiyaviy hayot tasviri butun yalang'ochligi bilan to'laligiga aks ettirilgan edi. “Tiriklik” romani syujetini tahlil etadigan bo'lsak, ushbu asarda bir insonning mashaqqatli hamda mardonavor hayot yo'li aks etgan. Asar shunisi bilan e'tiborga loyiqki, u o'quvchini jasurlikka chorlaydi, hayot sinovlariga bosh egmaslikka va taslim bo'lmaslikka undaydi. Inson dunyoga kelar ekan u, albatta, o'zi uchun qadrli umrni boshini tik tutgan holda yashab o'tmoqligi lozimligini uqtiradi. Asarni o'qigan o'quvchi hech bir odamzod mukammal emasliga, ammo u har qanday vaziyatda ham qadam qo'ygan qing'ir yo'lidan qaytib to'g'ri hayot kechirishi mumkinligiga ishonch hosil qiladi.

Adabiyot shunisi bilan ahamiyatliki, u hayot ko'zgusidir, unda barchamiz o'z aksimizni ko'ramiz va o'zimiz bilmagan kamchiliklarimizni to'g'irlaymiz. Adabiyotning qudratli kuchi insonga estetik zavq beribgina qolmasdan, balki uni tarbiyalash vazifasini ham bajaradi. Yuy Hua ana shunday qalami o'tkir yozuvchilardan biri hisoblanadi. Uning asarlari o'quvchini hayotni tahlil qilishga, o'z hayot yo'li haqida tafakkur qilmoqlikka undaydi.

Yozuvchi Yu Hua “Tiriklik” romanida nafaqat matonatli inson hayotini balki, Xitoy tarixining eng og'ir kechgan davrlari 40-80 yillarda yuz bergan ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlar hamda uning Xitoy xalqiga ko'rsatgan ta'sirini batafsil bayon etgan. Xitoyda yuz bergan fuqarolar urushi 1927-1950 yillarda yuz bergan bo'lib, ushbu urush Xitoy Respublikasi va Xitoy kommunistik partiyasi o'rtasida bo'lib o'tgan bo'lib, u Gomindan partiyasining Tayvanga chekinishi va Xitoy Xalq Respublikasining tashkil etilishi bilan yakunlandi.¹⁸ Urush juda ko'plab talofatlarni

¹⁷活着/余华着。-3版。-北京：作家出版社，2012.8（2015.11重印）12-页

¹⁸<http://uz.wikipedia.org/>

keltirib chiqaradi. Asarning bosh qahramoni Fu Guy ham Gomindan askarlari tomonidan hibsga olinib majburiy tarzda urushga olib ketiladi. Urushga Fu Guy kabi ko'plab tajribasiz oddiy dehqonlar va avom aholi ham jalb etilgan bo'lib, ularning ko'pchiligi nima uchun kim bilan urush qilayotganini bilmas va bu oxir-oqibatda Gomindan partiyasining tanazzuli bilan yakun topadi.

O'tgan asrning 50-yillari Xitoy tarixida keyinchalik katta talofatlar keltirgan "Katta sakrash" siyosati o'tkazilgan, ushbu siyosat o'sha paytdagi kommunistik partiya raisi Mao Ze Dong tomonidan o'tkazilgan bo'lib, XX asrda II Jahon urushidan so'ng eng ko'p qurbon keltirgan tarixiy voqea hisoblanadi. 1958-1960-yillarda o'tkazilgan ushbu siyosat tufayli 20 milliondan 40 milliongacha bo'lgan aholi halok bo'ladi. Qishloq xo'jaligida qabul qilingan no'to'g'ri qarorlar millionlab aholining ochlikdan nobud bo'lishicha olib keladi. Dastavval, tashkil qilingan umumiy oshxonalar millionlab aholini boqa olmay qoladi, insonlar bir kosa guruchli bo'tqaga zor, bir dona sabzavot uchun bir-birlarini go'shtini yeyishga tayyor ahvolga keladilar. Xalq kommunalari tashkil etiladi, fransuz maoist jurnalistlaridan biri Jan Emil Vidal¹⁹ Xitoydagi ushbu vaziyatni shaxsan o'zi borib kuzatadi va uni shunday tasvirlaydi: "Kommunaning har bir a'zosi, uning oilasi qanday guruhdagi ishchi kuchi bo'lmasin, boshqali mahsulotlar bilan ta'minlangan, ular nafaqat guruch vaboshqa oziq-ovqat mahsulotlari bilan, balki kiyim-kechak, to'y va dafn marosimlari uchun qilinadigan harajatlar bilan ham ta'minlangan."²⁰

Madaniy Inqilob davri voqealari ham yozuvchining qalamidan chetda qolmaydi. Madaniy Inqilob – ushbu terminda bilan o'tgan asrning 60-70-yillarida bo'lib o'tgan siyosiy, ijtimoiy va madaniy o'zgarishlar o'z ifodasini topadi. Inqilob davrida millionlab odamlar qatag'on qilinadi, millatning madaniy merosi va milliy an'analari yer bilan yakson qilinadi. U o'sha paytdagi hukumat tepasida o'tirgan Mao Ze Dong tomonidan o'tkazilgan bo'lib, uning buyrug'i bilan Xunveybinlar²¹ otryadi tashkil

¹⁹ Jan Emil Vidal (1825-1893) mashhur fransuz jurnalisti va siyosiy tanqidchisi

²⁰ В. Шапинов «большой скачок и народные коммуны» <http://communist.ru>

²¹ Mao Ze Dun tomonidan tuzilgan yoshlardan iborat tuzilma, ular "qizilotryadlar" deb ham nomlanib, MaoZeDun topshiriqlarini bajarganlar.

etilib, ularga mutloq huquq beriladi. Ular o'zi istagan insonni aybdor deb topish va uni jazoga hukm qilish huquqiga ega bo'lganlar. Ularning obyektlari bo'lib asosan ziyoli qatlam, universitet o'qituvchilari, turli madaniy soha vakillari yoki katta lavozim egalari xizmat qilgan. Ular eski an'analar va urf-odatlarini ilgari surganlari uchun qoralanganlar. Ular ayovsiz kaltaklangan yoki ko'chada barchaning yonida sharmandalarcha ustilaridan kulingan, gohida qatl ham qilingan. Madaniy Inqilob²² qurbonlarining ko'pchiligi bunday xo'rliklarga chiday olmasdan o'z jonlariga qasd qilganlar. "Tiriklik" romanida ana shunday qurbonlardan biri qishloq raisi Chun Sheng va brigadir hisoblanadi. Oxir-oqibat xo'rliklarga chiday olmagan Chun Sheng o'z joniga qasd qiladi, brigadir esa juda ko'p xo'rliklarni boshidan o'tkazib "qizil otryadlar" tomonidan olib ketilib ayovsiz kaltaklanadi. Yozuvchi davrning dolzarb voqealarini o'z asarida ifodalar ekan, unda birortaham aniq sanalarni keltirib o'tmaydi. Ushbu voqealarning barchasi sodda qishloq fuqarosi bo'lmish Fu Guy tomonidan o'z ko'rgan-kechirgan voqealari ta'sirida ifoda etiladi.

1.2 Yuy Hua ijodida realizm g'oyalarining aks ettirilishi

Shu kunga qadar Yuy Huaning asarlari ko'pgina adabiyotshunoslar tomonidan tahlil qilingan. Uning asarlari mavzu doirasi, g'oya ko'lami, o'ziga xosligi, asarlaridagi obrazlar harakterlari bilan boshqa yozuvchilarnikidan yaqqol ajralib turadi.

Yuy Hua ijodini o'rganar ekanmiz, uning shu kungacha yozgan ijodiy merosini ikki qismga bo'lib o'rganish maqsadga muvofiq:

1. 80-yillarda yozilgan asarlari
2. 90-yillardan so'ng yozilgan asarlari

²² Xitoyda 1966-1976 yilgacha bo'lib o'tgan madaniy inqilob, XKP rahbari Mao Ze Dong tomonidan o'tkazilga, ko'plab ziyolilarni qatag'on qilinishiga sabab bo'lgan

Uning 90-yillarda e'lon qilingan "Tiriklik", "Suy san Guanning qanday qilib o'z qonini sotishi" kabi romanlari mavzu, yozilish uslubi jihatidan uning ilk asarlari "Hayot haqiqati", "Dunyo, go'yoki tuman" dan tubdan farq qiladi.

Yozuvchi ijodining ilk davrlarida avangard yo'nalishida ijod qilgan. Avangard so'zi fransuz tilidan kelib chiqqan bo'lib, "avant-garde" qo'shinining old qismi degan ma'noni anglatgan. Adabiyotga XX asrda kirib kelgan ushbu yo'nalish mavjud bo'lgan an'anaviy uslublardan ularni rad etish, butkul teskarisini aks etish bilan ajralib turgan.²³ Ushbu yo'nalishda ijod etgan yozuvchilar o'z davrlari uchun qabul qilingan me'yorlarni tan olmaganlar va mutlaqo o'zgacha yo'nalishda ijod etganlar. Avangard eksperimentlar uchun ochiq yo'nalish bo'lib, odatda u adabiyotga endi kirib kelgan yosh yozuvchilar uslubi hisoblangan. Avangard yo'nalishida ijod qilgan adiblar avval adabiyotda uchramagan va adabiyotda yo'l qo'yilmagan yangiliklar yaratishgan.

Yuy Xua Xitoy adabiyotining avangard uslubida ijod etganyorqin namoyondalaridan biridir. Uning asarlari mavzu jihatdan yorqin va originalligi, hayot haqiqatlarini to'g'ridan-to'g'ri aks ettirganligi bilan ajralib turadi. Uning asarlaridagi mavzu hilma-hilligi va keskinlik avangard yo'nalishini yaqqol aks ettiradi.

Yozuvchi avangard yo'nalishida ijod qilar ekan, u doimo o'z davrining dolzarb masalalarini o'z asarlarida aks ettirishga harakat qiladi. Yozuvchining uslubi adabiyotda mavjud go'zallik tushunchalarini vayron qilib tashlaydi, u boshqa yozuvchilar o'z asarlarida ochiq keltira olmagan zo'ravonlik, yovuzlik, hunuklik, yovuz niyatlar kabi ijtimoiy hodisalarni ochiq bayon etadi. Uning hikoyalarida hayotning qorong'u tomonlari aks etadi. Jumladan, uning o'sha davrda yozilgan "Hayot haqiqati" asarida Shan Feng va Shan Gang ismli ikki aka-uka o'rtasidagi besabab murosasizlik, bir-birini o'ldirish voqealari aks etgan. Aka-uka bir-birining qotiliga aylanadi. Qarindoshlar bir-birini bunday yovuzlarcha qatl etish sahnalarini

²³余华-执着先锋者/彭涛 - 湘湖. 2008 年第 2 期, 第 66 页

tasavvur etish qiyin. Ammo yozuvchi shu kabi qonli sahnalar hamda yovuzliklarni o'z asarlarida ochiq tasvirlagan..²⁴

Yuy Hua ijodida g'arb adabiyotining modern yo'nalishi ta'siri sezilib turadi. Uning yozuv tili an'anaviy Xitoy adabiyotidan o'zgacha, u o'zining o'ziga xos uslubini, o'z tilini yaratgan. Misol tariqasida "Dunyo, go'yoki tumandek" asarida u o'zining bosh qahramonlariga arab raqamlarini ism qilib tanlaydi, u qahramonlarini "2, 4, 6, 7" deb nomlaydi. Ungacha Xitoy adabiyotida bunday ismli qahramonlar hali uchramagan edi.

Yuy Hua ijodida realizm g'oyalarining aks ettirilishi

90-yillarga kelib Yuy Hua ijodida ijodiy burilish yasaldi, u yangi yo'nalishda ijod qila boshladi. Uning 90-yillarda yozilgan "Tiriklik", "Yomg'ir ostidagi qichqiriq" romanlarida buni yaqqol kuzatishimiz mumkin. Ushbu romanlarda Yuy Hua o'zining avangard yo'nalishidan chekingan holda realizm yo'nalishida ijod qila boshlagani seziladi. Yuy Hua hayot haqiqatini bor bo'yicha aks ettirish avangard uslubiga nisbatan ancha ta'sirliroq ekanligini tushunib yetadi. O'zining yozishuslubini butunlay yo'qotmagan holda, endi u realistik metod asosida asarlar yaratadi. Realizm — voqelikni, mavjud borliqni badiiy adabiyot va san'at (tasviriy san'at, teatr, musiqa va boshqalar)ning ifoda vositalari orqali o'ziga o'xshash shakllarda haqqoniy aks ettirish. Adabiyotda realizm—hayotni voqelikdagivoqea va hodisalarga muvofiq ravishda obrazlar orqali aks ettirishusuli. Realizm adabiyotning o'zini va tashqi olamni bilish vositasi sifatidagi ahamiyatidan kelib chiqqan holda voqelikni barcha ziddiyatlari bilan qamrab olishga intiladi, yozuvchiga hayotning barcha tomonlarini cheklanmagan holda aks ettirish imkoniyatini beradi. Realizm yo'nalishiga asoslangan adabiyotda hayot haqiqatini tasvirlash tamoyili ustuvor ahamiyatga ega. Binobarin, realizm adabiyoti jahon adabiyoti taraqqiyotidagi eng yuksak bosqich hisoblanadi.²⁵

²⁴余华论/张罗应，华侨大学，2004年30页

²⁵X.Umarov "Adabiyot nazariyasi" Alisher Navoiy nomidagi Samarqand davlat universiteti uchun darslik, Toshkent "O'qituvchi" 2011y, 222- bet

Yuy Hua 1989-yil bergan intervyularidan birida shunday deydi: “Men hozirga kelib nima uchun yozuvchilik qilayotganligimni avvalgidan ham yaxshiroq tushunib yetdim, mening barcha harakatlarim atrofimizda jo’sh urayotgan real hayotni o’z asarlarimda aks ettirishdir.”²⁶U o’zining “Tiriklik” va “Suy San Guanning qanday qilib o’z qonini sotishi” romanlarida bir insonning hayot yo’li manzaralarini aks ettirgan bo’lib, o’sha davrdagi o’gir mashaqqatli hayot va undagi mehnatkash xalq ommasining hayot manzaralari asarning bosh g’oyasini tashkil etgan.

Asarning barcha qahramonlari barchaga tanish, biz har kuni uchratadigan oddiy odamlar. Yozuvchi ularga nom berar ekan, bunda ham xalq orasida ko’p uchraydigan oddiy ismlarni tanlaydi. Fu Guy, Jya Jen, Feng Xia, Yu Ching, Suy San Guan, Suy Yuy Lan, Er Le, San Le bu ismlarni biz har kuni uchratamiz. Yozuvchi shu orqali asarlarini yana ham haqiqatga yaqin qilib yaratishga intilgan. Ushbu tanish oddiy holatlar orqali yozuvchi o’quvchi qalbiga iliqlik olib kirmoqchi bo’lgan. Bu uning 90-yillarga qadar avangard uslubida yaratgan asarlaridan tubdan farq qiladi. Jumladan, u o’zining “Dunyo, go’yoki tumandek” romanida asa bosh qahramonlari 2, 4, 6, 7 kabi arab raqamlarini ism qilib tanlagan edi.

O’z obrazlarini shakllantirayotgan yozuvchi, qahramonlarining hayot maqsadlarini aniq ifodalaydi. “Suy San Guanning o’z qonini sotishi” asarining bosh qahramoni Suy San Guanning yagona maqsadi yaxshi hayot kechirish, o’z rafiqasi hamda farzandlarini boqish, “Tiriklik” romani bosh obrazi Fu Guyning birdan bir maqsadi tirik qolmoq, yashamoqlikdir. Hayotda ko’pchiligimiz huddi FuGuyva Suy San Guan kabi yashash uchun kurashamiz.

“Tiriklik” va “Suy San Guanning qanday qilib o’z qonini sotishi” romanlarining har ikkalasida ham biz haqiqatlarga to’la hayot fojeasini ko’ramiz. Yuy Hua “Tiriklik” romanida shunday bir davr hayotining fojeasini keltiradiki, ushbu davr fojeasiga biz also befarq qarab tura olmaymiz. Quyidagi asardan olingan bir parcha Fu Guy yashagan davr fojeasini yaqqol ifodalaydi. Asar bosh qahramoni Fu Guyning 13

²⁶余华转型前后的小说世界/朱炎皇，中南大学，2008年5页

yoshli norasida o'g'li qishloq raisi rafiqasining hayotini saqlab qolish uchun ko'p qon yo'qotganligi tufayli hayotdan bevaqt ko'z yumadi. Yozuvchi ushbu fojeani shunday tasvirlaydi:

“Qon kerak ekan, demak qon olishimiz kerak. Kasalxonadagilar bir ayol hayotini saqlab qolish uchun, o'g'limning bor qonini so'rib olishdi. Yu Chingning yuzi oqarib ketdi, u shunda ham sabr qilib indamay turardi, asta sekin uning labi ham qordek oqarib ketdi, shundagina u tilga kirib, - mening boshim aylanyapti deydi. Qon olayotgan hamshira unga parvo qilmay, - qon olayotganda hammaning boshi aylanadi deb javob beradi. Uning ahvoli yanada yomonlashadi, lablari qonsiz quriydi, shu payt xonaga ikkinchi bir hamshira kirib, yana qon kerakligini, olingan qon yetmayotganligini aytadi. Biroz o'tgach Yu Ching holsiz yerga yiqiladi, hamshiraning hushi boshidan uchib shifokor tomon yuguradi. Xonaga kirib kelgan shifokor Yu Chingning tomirini tekshirib urmayotganligi aytadi, hamshiraga bir baqiradi-yu narigi xonada yotgan raisning rafiqasiga qarashni buyuradi, o'g'limning o'limi uni havotirga solmagandi.”²⁷

O'sha davrda oddiy inson hayoti shunchalik qadrsiz ediki, jamiyatdagi insonlarning beparvoligi tufayli norasida go'dak uvol ketdi. Bu o'sha davr haqiqati, o'sha davrning fojeasi edi.

Yozuvchi o'z asarlarida qahramonlari duch kelgan hayot qiyinchiliklarini ifodalar ekan, ular o'rtasidagi mehr-muhabbat barcha to'siqlarni yengib o'tishda asosiy qurol bo'lib xizmat qiladi. Yu Huaning hayot haqiqatlarini o'z asarlarida ifodalar ekan, uning asarlaridagi zo'ravonlik, nohaqlik, nochorlik vao'lim also o'quvchini tushkunlikka tushurib qo'ymaydi, yozuvchining qahramonlarini bir-birlariga bo'lgan muhabbat birlashtirib turadi. Hayot sinovlarini yengib o'tishda ular doimo o'zaro qo'llab-quvvatlaydilar. Yozuvchi insonlar bu dunyoda hamdardlik va iliqlik tuyg'usiz yashay olishmaydi deb hisoblaydi. Bedarak ketgan erining sog'-salomat qaytib kelganini ko'rgan Jya Jen eriga qarab shunday deydi: “Men hech narsa kerak

²⁷活着/余华着。-3版。-北京：作家出版社，2012.8（2015.11重印）120页

emas, menga sizning yoningizda bo'lib, siz uchun har yili bir juft oyoq kiyim tikib berishimning o'zi yetarli.”²⁸Urushdan qaytib kelib, endi fikri hayoli ayoli va ikki nafar farzandini qanday qilib ta'minlash haqida o'ylayotgan Fu Guy uchun ayolining ushbu so'zlari katta dalda bo'ladi.

²⁸活着/余华着。-3 版。-北京：作家出版社，2012.8（2015.11 重印）67 页

Ikkinchi bob. Yuy Huaning “Tiriklik” romanida obrazlar tahlili

“Voqelikdagi ma'lum hodisalarning mag'zini chaqib beradigan, umumlash-tiruvchi... har qanday voqeyi hodisadan yuksak... har qanday tarixdan ishonchliroqdir” (*V.G.Belinskiy*)²⁹. Belinskiyning ushbu ta'rifi bevosita obrazlarga berilgan bo'lib, albatta, obraz tushunchasi badiiy adabiyotning asosini tashkil etadi. Badiiy adabiyotda obraz deyilganda, atrofdagi barcha voqea-hodisalarning yozuvchining ijod namunalarida aks ettirilishi tushunilsa ham, uning markazida inson obrazi turadi. Shuning uchun ham badiiy obraz deganda, avvalo, inson timsolini tushuniladi va u adabiyotda hal qiluvchi ro'l o'ynaydi.

Obrazlar qaysi badiiy tur janrida yaratilishiga ko'ra uch turga bo'linadi:

1. Epik obrazlar –epik janrda yaratilgan asar obrazlarda hayot voqea-hodisalari keng va atroflicha talqin etiladi, ular o'zlarining epiklik xususiyatlariga ega bo'ladilar.
2. Lirik obrazlar – bunda voqelik inson kechinmalari, o'y fikrlari, hissiyotlari orqali o'z ifodasini topadi.
3. Dramatik obrazlar –bundavoqelik obrazlarning sahnadagi harakatlari orqali ifodalanadi.³⁰

Roman janri epik turga mansub bo'lib quyidagi tahlil qilinayotgan obrazlarimizning barchasi epik obrazlar hisoblanadi. Ularning barchasida yozuvchi Yuy Hua ma'lum ijtimoiy fikr, ma'lum g'oyani mujassamlashtirishga intiladi.

Asar qurilishida tutgan o'rniga qarab obrazlar quyidagicha turlargabo'linadi: asar voqealarining markazida turib, asar syujetini harakatga keltiradigan va oxirigicha rivojlantiradigan, asar bosh g'oyasini o'zida tashaydigan shaxslar bosh obraz yoki bosh qahramon deb yuritiladi.

²⁹ X.Umarov “Adabiyot nazariyasi” Alisher Navoiy nomidagi Samarqand davlat universiteti uchun darslik , Toshkent “O'qituvchi” 2011y, 125 bet

³⁰ X.Umarov “Adabiyot nazariyasi” Alisher Navoiy nomidagi Samarqand davlat universiteti uchun darslik , Toshkent “O'qituvchi” 2011y, 34- bet

Ushbu bobimizda asarning bosh hamda ikkinchi darajali obrazlarini tahlil qilamiz.

Asarning bosh obrazlari bo'lib Fu Guy hamda uning ayoli Jya Jen hisoblanadi. Quyida ushbu bosh obrazlarning o'ziga xos xususiyatlari, asarda keltirilgan o'rinlarining muhimligi hamda ularda ifodalangan insonparvarlik g'oyalari tahlil qilinadi.

Asarda keltirilgan Chun Sheng, Yu Ching, Ar Si va Feng Sya kabi ikkinchi darajali obrazlar o'z obraz xususiyatlari, asardagi voqealar ketma-ketligida ishtirok etishiga ko'ra ma'lim ijtimoiy vaziyatni va bunga yozuvchining munosabatini ochib berish vazifasini o'tagan.

2.1 “Tiriklik” romanida bosh obrazlar tahlili va ularda insonparvarlik g'oyalarining aks ettirilishi

Yuy Fu Guy– bu asarning bosh obrazidir. Ushbu qahramon asarning boshida boy badavlat va katta yer-mulk egasi bo'lgan oilaning yakka-yu yagona merosxo'ri bo'ladi. U yoshligida ko'p narsalarga aqli ojizlik qilgan, bor vaqtini esa qimorbozlik hamda ayollar bilan aysh-u ishratga bag'ishlaydigan obraz sifatida tasvirlangan. Kunlarning birida u bor boyligini qimorda Long Er ismli qimorbozga yutqazadi va uning oilasi hech vaqosiz qoladi. U bor boyligini boy bergach, ko'p o'tmay otasi vafot etadi. Uning rafiqasi esa har qanday qiyinchilikka qaramay erini tashlab ketmaydi. Fu Guy endi butunlay o'zga insonga aylanadi, u endi oilasi, ikki nafar farzandi va onasi uchun javobgar hisoblanadi. Kunlarning birida onasi og'ir betob bo'lib qoladi va u onasi uchun shifokor olib kelgani shaharga boradi. O'sha yerda baxtga qarshi Guo Min Dang³¹ askarlari tomonidan qo'lga tushadi va bir necha yilga ular qo'lida asir bo'lib janglarda qatnashadi. Bir amallab uyga qaytganda esa onasi olamdan o'tgan, oilasi juda nochor hayot kechirayotgan bo'ladi. Endi u oilasi bag'rida tinch va xotirjam hayot kechirishni orzu qiladi. Ammo hayot unga yana

³¹1919-yil 10-noyabrda tashkil etilgan Xitoy Xalq partiyasi, asoschisi Sun Yat Sen, 1949-yil XXR tashkil etgunga qadar faoliyat yuritgan.

bashavqatlik qiladi, u birin- ketin farzandlari, rafiqasi, nabirasini ham tuproqqa topshiradi va oxir-oqibatda u o'zining yolg'izgina sigiri bilan birga hayot kechiradi.

U o'z qo'llari bilan barcha yaqinlarini, do'stlarini tuproqqa topshiradi. Xo'sh, u endi yolg'izlikdan azob chekadimi, hayotga bo'lgan qiziqishini butunlay yo'qotadimi!? Yo'q u hayot sinovlarini jasurlik bilan qarshi oladi, mayli barcha yaqinlari undan oldin bu yorug' dunyoni tark etdi, endi u bu hayotni tark etayotganda xotirjam ketishi mumkin. Ushbu obraz timsolida biz jasurlikni ko'rishimiz mumkin. U shunday deydi: “人是为活着本身而活着的，而不是为了活着之外的事物所活着”³²。Ya'ni inson bu hayotga kelgan ekan, uning vazifasi yashamoqlik, har qanday vaziyatda yashashda davom etmoqlikdir. Hayotdagi eng asosiy vazifa bu — yashamoqlik, tirik qolmoqlikdir, o'zining hayotini har qanday sharoitda yashab o'tmoqlikdir.

Ushbu obraz timsolida biz insonparvarlik g'oyalari hamaks etganini ko'rishimiz mumkin, Fu Guy shunday qahramonki, u hayotida hech kimdan nafratlanmaydi. U nafaqat o'z oila a'zolariga mehribon, balki atrofidagi insonlardan ham o'z yordamini ayamaydi. Uning rafiqasiga bo'lgan mehribonchiligi ham tahsinga loyiq. Yoshligida ko'p beboshliklar qilgan Fu Guy endi umrining oxiriga qadar o'z oilasiga vafodor er, oilasining tayanchi bo'lib o'tadi. Ushbu obraz orqali yuksak insoniy fazilatlar oddiy hayotiy qiyinchiliklar qurshovida yorqin ifoda etilgan. Quyida asarda keltirilgan ushbu parchani ko'rib chiqamiz.

“U qimirlamasdan yotadi, men uning to'yib ovqat yeyolmaganidan ozib ketgan yelkalarini quchdim. Uning joni uzilgandi. Men o'z ko'zlarimga ishonmasdim, nahotki shu mening o'glim bo'lsa? Ertalab uning egnida onasi tikib bergan yangi ko'ylak bor edi. Yana yig'lab yubordim. To'satdan ko'zim yonimda ko'z yosh to'kib turgan jismoniy tarbiya muallimiga tushdi. Shundagina men o'g'limning nimadan vafot etganini undan so'rab bildim. Jahl ustida yonimdaturgan shifokorni do'pposlay

³²活着/余华着。-3 版。-北京：作家出版社，2012.8（2015.11 重印）110 页

boshladim.O'qituvchi meni tutib qoldi, u kuchli edi, unga kuchim yetmasdi. Yonimizga yaxshi kiyingan, ko'rinishidan amaldorga o'xshagan odam kelib so'radi:

- Siz Yu Chingning otasimisiz?

Men unga e'tibor bermasdan yonimda turgan shifokorga qarab haliyam baqirishda davom etardim.Amaldor o'qituvchiga meni qo'yib yuborishni buyurdi, borib shifokorni alamimdan chiqqunimcha do'pposladim. So'ngra qarshimda turgan amaldorning yoniga borib unga ham qattiq musht tushurdim, o'qituvchi yana meni tutib qoldi.

- Axir bu kishi Liu janoblari bo'ladi, qishloq raisi!
- Menga aynan u kerak, hozir u mendan ko'radi!

O'sha payti amaldor menga qaradi va dedi:

- Fu Guy, bu men Chun Shengman, quroldosh do'sting.

Men endi uning yuziga tikilib qaradim va dedim:

- Chun Shen o'zgarib ketibsan.
- Fu Guy meni seni ham o'lgan deb o'ylabman.

Ikkalamiz ham urush davrini eslab yig'lab yubordik.So'ngra ikkalamizning ham tirik ekanligimizni ko'rib jilmaydik, birdan narigi honada jonsiz yotgan o'g'lim yodimga tushdi. Men unga shunday dedim:

- Chun Sheng, mening bittagina o'g'lim bor edi.

U chuqur xo'rsindi va dedi:

- Qanday qilib bunday bo'ld, FuGuy?
- Chun Sheng endi sen menga bitta jon qarzsan, keying hayotingda uni qaytarasan.

Men Yu Chingning yoniga qaytdim. Uni qo'llarimga ko'tarib uyga olib ketdim. Keyin charchab uni yelkamda ko'tarib ketdim, ammo uni yuzini ko'rgim kelardi. Uni yana qo'llarimga oldim. Qishloqqa yaqinlashganim sayin, yuragimdagi dard og'irlasha borardi. Jya Jen og'ir betob, u bu dardni ko'tarolmaydi deb o'yladim.

Hozircha buni Jya Jenga aytmalikka qaror qildim. To'g'ri qabriston tomonga yo'l oldim. O'z qo'llarim bilan og'linga qabr qazib, ammo uni qabrga solishga irodam yetmasdi. O'g'limni asta bag'rimga bosdim. So'nggi bor uning yuzlari, qo'llarini siladim, ular juda sovuq edi. Uni o'z ustboshimga o'rab dafn etdim. Ko'z oldimga uning yangi tug'ilgan payti keldi, 13 yil ham yashamadi bolam bechora. Jya Jen uni dunyoga keltirdi, ammo zum o'tmay qabrga qo'ydi. So'ngra ota-onam qabrlariga yuzlandim va dedim:

- Ota, ona, men sizlarga Yu Chingni olib keldim, men unga also rahm qilmadim, sizlar unga mehribon bo'linglar.

Yo'lda uyga qaytyotganimda ertalab shu yo'llardan yugurib maktabga ketgan Yu Ching ko'z oldimga kelardi, endi u hech qachon bu yo'llardan yugurib o'tmasligini o'ylab ko'z yosh to'kardim. Uyga yetib kelganimda allaqachon kun yorishgandi. Ostonada Feng Sya turardi, u hali ukasi olamdan o'tganini bilmasdi, men ularga Yu Ching kasalxonada holsizlikdan boshi aylanib yiqildi, kasalxonada yotibdi dedim. Jya Jen nega ko'zlarim qizarganini so'radi, men unga kechasi bilan uxlamay Yu Chingning yonida o'tirdim shunga bo'lsa kerak dedim. Har kuni ishdan keyin, Yu Chingni ko'rgani ketyapman deb qabriston tomon borib, uning qabri yonida ko'z yosh to'kardim. Shu tarzda kunlar o'tib borardi. Kunlardan bir kuni Jya Jen uni yelkamga ortib aylantirib kelishimni so'radi, kasallik uni ancha nimjon qilib qo'ygan o'zi yura olmasdi. Jya Jen menga g'arb tomonga qarab yurishni aytdi, men oyoqlarim esa also u tomonga yurishni istamas, boshqa yo'nalish tomon yurardi. Shunda Jya Jen asta quloqlarimga pichirlab shunday dedi:

- Fu Guy men Yu Ching olamdan o'tganini bilaman, meni uning yoniga olib bor.

U o'g'lining qabri oldida uzoq o'tirdi, bechoraning qabrni quchoqlashga ham kuchi etmas edi, faqat barmoqlari bilan qabrni silardi. Men o'g'limni onasi bilan vidolashishiga yo'l qo'ymaganimga qattiq afsuslanayotgan edim.³³

Ushbu keltirilgan parchadan biz ikki insoniy yuksak fazilatlarni ko'rishimiz mumkin. Ulardan biri kechirimlilik, ikkinchisi esa mehribonlik va sabr-bardosh.

Yozuvchi ushbu fazilatlarni Fu Guy obrazida mujassamlashtirdi. Yuqorida keltirilgan parchani o'qir ekanmiz, eng avvalo uning kechirimlilik xususiyati haqida to'xtalib o'tamiz. Farzand dog'i dunyodagi eng og'ir dardlardan biridir, o'zi tirik bo'la turib farzandini tuproqqa topshirish juda og'ir. Farzandining o'zga insonlarning bee'tiborligi, ahmoqligi tufayli nobud bo'lganini bilgan Fu Guy ulardan o'ch olishga intilmaydi, ularni jazolashga urinmaydi. Uning farzandi Chun Shengning rafiqasi tufayli olamdan o'tgandi, ammo u Chun Shengga nafrat so'zlarini aytmaydi. Faqatgina noilojlarcha "Chun Sheng, mening bittagina o'g'lim bor edi." deya oladi xolos. Uning bu ishi qo'rqqoqlik emas, aksincha donoligi va ulkan qalb egasi ekanligidan dalolatdir. U farzandi uchun katta miqdorda tovon puli undirishi mumkin edi, ochlik yillari hamma bir parcha nonga zor, hech kimning qorni to'yib ovqat yemas edi o'sha paytlari, ammo u pullarni ham rad etadi. U hech kimdan hech narsa ta'ma qilmaydi, hech kimdan nafratlanmaydi ham, bu sof insoniy fazilatdir. Fu Guyning kechirimliliigi insonparvarligidan dalolatdir.

U doimo oila a'zolari uchun tirgak bo'ladi. Farzandidan judo bo'lgan ota o'z dardini rafiqasi bilan bo'lishishi mumkin edi, shunda uning dardi biroz bo'lsa ham yengilashardi. Lekin, Fu Guy o'zidan ko'ra rafiqasining sog'ligini o'ylaydi. Shu siz ham bedavo dardga chalinib, to'shakka mixlanib qolgan rafiqasining dardini yanada og'irlashtirishni istamaydi. Bu uning sabr-bardoshli va oilaparvar ekanligini ko'rsatadi. O'zidan ko'ra o'zgalar to'g'risida ko'proq qayg'urishini ko'rsatadi.

Jya Jen – bu asar bosh qahramoni Fu Guyning rafiqasi, asarning bosh qahramonlaridan biri. U shahardagi guruch savdosi bilan shug'ullanuvchi

³³ Жить / Ю. Хуа — «WebKniga», 1992 г. стр. 53

savdogarning yakka-yu yagona qizidir. Fu Guy uni bir ko'rishdayoq sevib qoladi. Jya Jen ungaturmushgachiqadi. Ammo Fu Guy Jya Jenga uylanganidan so'ng, borgan sari qimorga hamda maishatparastlikka berilib boraveradi. Jya Jen esa erining xiyonatlari har qancha bo'lsa chidaydi, uni also tashlab ketmaydi va sabr bilan kutadi. Ushbu asar qahramoni juda sabr toqatli, mehnatkash hamda vafodor ayol timsolida namoyon bo'ladi. U ko'rinishidan go'zal va latofatli ayol. O'z eriga nisbatan o'ta itoatkor hamda sabrli, asli kelib chiqishi boy oiladan bo'lishiga qaramasdan, boylikga ruju qo'ymagan va tarbiyali qiz bo'ladi. Bor boyligini qimorda boy berganini eshitgan qaynotasi kelib qizini Fu Guyning uyidan olib ketadi. Kuyovining nojo'ya, mavjud odob-axloq qoidalariga to'g'ri kelmaydigan hatti-harakatlaridan charchagan qaynота endi qizining boshqa bu xonadonga qadam bosmasligiga umid qiladi. O'sha paytda Jya Jen bir qizning onasi va ikkinchi farzandiga homilador bo'ladi. Ammo ko'p o'tmay o'g'il farzandli bo'lgan Jya Jen farzandi bilan Fu Guyning yoniga qaytadi va uni umrining oxirigacha tark etmaydi. Ushbu ikki obraz bir-birini to'ldiradi. Ularga hayotda ko'p narsa kerak emas, ular uchun yaqinlari sog'-salomat va qornilari to'q bo'lsa yetarlidir. Ular har qanday hayot sinovlarida bir-birlariga dalda bo'ladilar.

Quyidagi asardan olingan parcha Fu Guyning tilidan keltirilgan bo'lib, Jya Jenning naqadar oqila rafiqa ekanligiga keltirilgan misol bo'la oladi.

“Mening ayolim Jya Jen, albatta, mening shaharda bosib yurgan no'to'g'ri qadamlarimdan xabardordir, Jya Jen yaxshi ayol, mening bu dunyoda shunday yaxshi bir ayolga uylanganligim, balki, mening o'tkan hayotimda amalga oshirgan yaxshi ishlarim tufaylidir. Jya Jen menga nisbatan doimo itoatli rafiqa bo'lgan, men ko'chada aysh-uishratga berilib yurgan paytlarimda u hammasini ichiga yutgan, menga bir og'iz ham shikoyat qilmagan, uning bu odati onamga juda o'xshaydi.

Men shahardagi hurmacha qiliqlarim bilan haddimdan juda oshib ketgandim, Jya Jen, albatta, mening bu harakatlarimdan o'ta norozi, qalbi g'amga to'la edi. Kunlardan bir kuni uyga qaytgach, u menga har doimgidek taom keltirdi: 4 xil

idishda barchasi turli xil sabzavotlardan tayyorgan taomlar, u yana menga to'ldirib may ham quyib berdi-da, o'zi esa mening yonboshimda jilmayib ovqatlanishimni kuzatib o'tirdi. Uning menga qarab sirli jilmayib turishi, menda qandaydir shubha uyg'otdi, ammo qancha harakat qilmayin, uning o'zini bunday tutish sababiga aqlim yetmasdi. Undan bugun nega o'zini bunday tutayotganini so'radim, ammo u javob bermadi, uning yuzida hamon o'sha sirli tabassum bor edi.

Ushbu 4 xil taomning barchasi sabzavotli taomlar bo'lib, biri ikkinchisiga o'xshamas edi, lekin taomlarning hammasining tagida bir xil qilib katta-kichik tog'ralgan go'sht bor edi. Avval boshida bunga e'tibor bermadim, eng so'nggi taomga qo'l urdim, uni qarangki u taomda ham sabzavotlardan so'ng huddi avvalgilari kabi katta-kichik to'g'ralgan bir xil go'sht bo'laklari chiqdi. Birdan qotib qoldim, boshimga birov gurzi bilan urgandek bo'ldi, so'ngra esa birdan kulib yubordim. Men uning nima demoqchi ekanligini bilgandim. U menga tushuntirmoqchi bo'lgan falsafasini tushungandim: men ko'chada orqasidan yurgan ayollar garchand ko'rinishidan turli tuman bo'lishmasin, aslida ularning hammasidan bir xil narsani xohlayman. Men unga:

- Sening bu falsafangni aslida men ham yaxshi bilaman.

Buni tushunishga tushunaman, ammo o'zimni bundan to'xtatib qololmayman.

Jya Jen shunday ayol edi, qalbida qanchalar mendan norozi bo'lmasin, ammo sirtida menga buni also sezdirmas, aksincha turli tuman aylanma yo'llar bilan meni to'g'ri yo'lga solishga harakat qilar edi.³⁴

Ushbu keltirilgan parchadan Jya Jenning eriga nisbatan qanchalar sabrli, itoatli ekanligi ko'rishimiz mumkin. Yuragida qanchalar norozi bo'lmasin ammo buni aslo o'zgalarga bildirmagan, shikoyat qilmagan. Donishmand rafiqa bo'lib, turmush o'rtog'ining barcha qiliqlariga sabr qilgan.

³⁴活着/余华着。-3 版。-北京：作家出版社，2012.8（2015.11 重印）32 页

Jya Jenning yana bir xususiyati, kechirimliligi, o'zgaralar dardini ko'rgach o'zining dardi har qancha og'ir bo'lmasin unutadi, kechirishga tayyor. Uning yolg'iz o'g'li Yu Ching Fu Guyning safdosh do'sti vao'sha paytda qishloqdagi katta mansablardan birini egallab turgan shaxs Chun Shengning ayoliga qon berish natijasida ko'p qon yo'qotish va shifokorlarning bee'tiborligi tufayli 12 yoshida vafot etadi. Chun Sheng ham aslida ko'ngli toza inson edi. Jya Jen ancha paytgacha uni kechirmaydi. Taqdir charxpalagi aylanib Chun Shengning boshiga og'ir kunlar tushadi, barcha oila a'zolaridan ayriladi va vidolashuv uchun Fu Guyning uyiga rozi-rizolik so'rab keladi. Va Fu Guyga o'zini o'ldirmoqchi ekanini aytadi, shunda Jya Jen uyidan yugurib chiqadi va Chun Shengga shunday deydi:

“Chun Sheng, sen nima bo'lganda ham yashashing kerak, sen bizning oilamizdan bir jon qarzsan, sen o'sha jonni o'z joning bilan qaytar, sening joning bizning omonatimizdir.”³⁵

Jya Jen obrazida 50-60-yillarda Xitoy jamiyatida yashagan ayollar timsoli jamlangan bo'lib, ushbu obrazning romandagi o'rni kattadir.

Avvalo, ushbu obraz oqila rafiq va sevimli ona timsoli, hech qachon o'z yaqinlarini tark etmaydigan ayol timsoli. Fu Guyning rafiqasi Jya Jenning asar davomida o'z eriga bo'lga katta ta'sirini ko'rishimiz mumkin. Fu Guyning boy badavlat yer egasiligi paytidan to kambag'al ijarachi dehqon bo'lgan davrigacha, boylikda va kambag'allikda, hayot qiyinchiliklariga uchragan paytida ham asarning boshidan oxiriga qadar u erining yonida bo'ladi. Butun qalbi va vujudi bilan munosib rafiq vazifasini bajaradi.

Ona sifatida ushbu obrazning farzandlari Feng Sya va Yu Chingga ta'siri ham kuchlidir. Fu Guyning majburiy tarzda Gomindan askarlari tomonidan urushga olib ketilgan 2 yil ichida, u qari qaynonasi va ikki farzandi bilan yolg'iz qoladi.

³⁵活着/余华着。-3 版。-北京：作家出版社，2012.8（2015.11 重印）98 页

Qaynonasini tashlab ketib qolmaydi, unga g'amxo'rlik qiladi, ikki farzandini yolg'iz o'zi tarbiyalashda va boqishda davom etadi. Eri bedarak ketgan ayolning butun oila javobgarligini o'z bo'yniga olishi, har qanday kuchli ayol uchun ham og'ir vazifadir.

Ikkinchidan, ushbu obraz kelib chiqishidan badavlat oilaga mansub bo'ladi. Asar boshida u shunday tanishtiriladi: "Boy oilada tug'ilgan Jya Jen, hali o'quvchilik paytlaridayoq majburlab Fu Guyga turmushga berishadi. Ular yashagan davr jamiyati uchun bu nikoh juda munosib hisoblanardi, chunki kelin-kuyovning har ikkalasi ham boy xonadon farzandlari edi. U davrda yashagan ayollar o'zlarining bo'lajak turmush o'rtog'larini o'zlari tanlash huquqiga ega emas edilar. Konfutsiy ta'limotiga asosan, ayol kishi turmushga chiqishdan oldin otasiga, turmushga chiqgach eriga, eri vafot etganidan keyin esa o'g'liga itoatda bo'lishi kerakligi ta'kidlangan. Shunga ko'ra Jya Jen o'z turmush o'rtog'ini o'zi tanlay olmas edi, Xitoyda shunday maqol bor, agar xo'rozga turmushga chiqsang xo'rozning, itga turmushga chiqsang itning aytganini qilasan."³⁶ Jamiyatda amalda bo'lgan bunday udumlar, Jya Jenning shunday fojeaviy mashaqqatli hayotining sababchilaridan biridir.

Uchinchidan, itoatkor rafika, turmushga chiqqach doimo eriga itoatda bo'ladi. Homilador ahvolidagi eri har kecha qimor o'ynaydigan qimorxonaga boradi va tiz cho'kib erini bu yo'ldan qaytarmoqchi, uni uyga olib ketmoqchi bo'ladi. Jya Jenning bu ishidan qattiq jahli chiqqan Fu Guy uni barchaning yonida kaltaklab uyga qaytarib yuboradi. Qorong'u ko'chada u yolg'iz o'zi ko'z yosh to'kib uyga qaytadi. Fu Guy o'sha paytlari umuman Jya Jenning his-tuyg'ulariga e'tibor bermas edi. Fu Guy bor mol-mulkini qimorda yutqazganidan so'ng ham u vafodor va itoatliligacha qoladi va eriga shunday deydi, "Siz bundan keyin qimor o'ynamasangiz bo'lgani, hammasi yaxshi bo'ladi."³⁷ Kuyovining bor boyligidan ajralganini eshitgan qaynotasi qizini majburlab olib ketadi, ammo ko'p o'tmay farzandi 6 oylik bo'lgan paytda Jya Jen qaytib keladi.

³⁶ Жизнь / Ю. Хуа — «WebKniga», 1992г. 12

³⁷ Жизнь / Ю. Хуа — «WebKniga», 1992г. 17

To'rtinchidan, Jya Jen va Fu Guyo'rtasidagi muhabbat. Quyidagi parchani ko'rib chiqaylik :

“Jya Jen kasallikka chalindi, u suyaklar zaifligi – bedavodardga chalingandi, o'zining hech ishga qilolmasligini bilgan Jya Jen qattiq hijolat bo'lar, har kuni takror-takror menga bizlarga og'irligi tushayotganligini aytardi. Kasalligi bedavoligini bilib u hatto xursand bo'ldi, davolanishi bilan u yana o'zining bizga og'irligi tushushidan qo'rqardi, kasallik chog'ida shikoyat qilmas, og'riqlarga jimgina sabr qilardi. Men unga ish qilishiga ruhsat bermasdim, u esa bundan o'zini yanada nochor sezar edi.”³⁸

Jya Jen og'ir hastalikka chalingach butun oila unga g'amxo'rlik qiladi. Bu insoniylikning yuksak ko'rinishidir. Ular bir-birlariga og'irlik tushurmaslikga, qiynalayotganlarini o'zgalarga sezdirmaslikga harakat qiladilar.

2.2 Romandagi ikkinchi darajali obrazlar tahlili

Chun Sheng romandagi ikkinchi darajali obraz. U asar bosh qahramoni Fu Guyning urushdagi quoldosh do'sti. Uni urushga olib ketishgan vaqtda u hali 15-16 yoshli o'smir yigit bo'ladi. Chun Shengga nisbatan yoshi kattaroq bo'lgan Fu Guy unga akalik qiladi. Urush yillari ular bir-birlariga dalda bo'lib, qadrdon do'st bo'lib qolishadi.

Chun Sheng yosh bo'lishiga qaramasdan aqllidir. Urushdan qaytgach u katta lavozimni egallaydi, qishloq raisiga aylanadi. Lekin madaniy inqilob davrida barcha kapitalizm davrini boshidan kechirgan amaldorlar kabi qattiq tazyiqqa uchraydi, oxir-oqibatda o'z joniga qasd qiladi. Ushbu obrazga ta'rif beradigan bo'lsak, u jasur va halol. Fu Guyning yolg'iz farzandi uning rafiqasini qutqaraman deb, bu hayotdan ko'z yumadi. Shundan so'ng, u umrining so'ngiga qadar o'zini aybdor his qiladi va qo'lidan kelgancha Fu Guy va uning oilasiga yordam berib keladi.

³⁸Жить / Ю. Хуа — «WebKniga», 1992г. 44

Feng Sya- asar bosh qahramoni Fu Guyning qizi, Fu GuyGomindan askarlari tomonidan jangga olib ketilgan paytda qattiq hastalikga chalinadi va ushbu hastalik asorati tufayli kar va soqov bo'lib qoladi. Yosh bo'lishiga qaramay, oilasiga yordam beradi. O'zi gapira olmasa ham hamma narsani tushunadi. Yoshi katta bo'lgan sari, yanada aqlli bo'lib boraveradi. Ukasi Yu Chingning maktabga chiqadigan payti kelganda, uning maktabga chiqish harajatlari qoplash uchun ota-onasi uni boshqa oilaga berib yuboradilar, u bir necha oy o'zga oilada xizmat qiladi. Kunlardan bir kuni u uyiga qochib keladi, Fu GuyvaJya Jen uni qaytib jo'natishmaydi, har qancha qiynalishmasin uni o'zlari bilan olib qolishadi. U voyaga yetgach Ar Si ismli shaharlik yigitga turmushga chiqadi. Uning eri unga juda mehribon, uni yer-u ko'kka ishonmasdi. Afsuski, ushbu baxtli juftlikning quvonchi uzoqqa cho'zilmaydi. Farzandini dunyoga keltirayotganda, ko'p qon yo'qotish tufayli olamdan o'tadi.

Ushbu obraz romandagi ikkinchi bosh ayol obrazi hisoblanadi. Uning timsolida eski jamiyatdagi o'smir yosh qizlarning obrazini ko'rish mumkin. U yosh bo'lishiga qaramasdan jasur va mehnatkash. Garchi til zaboni bo'lmasa ham o'z haqini himoya qiladi. Quyida asardan keltirilgan ushbu parchani ko'rib chiqamiz.

“Feng Sya men bilan har kuni dalaga sabzavot izlagani borar edi. Barcha yerlar allaqachon tozalanib bo'lingan, ba'zida kun bo'yi birorta ham sabzavot topa olmasdik. Ochlikdan rangi zafaron tusga kirgan, kurakni har safar yerga urganda uning tanasi ham zaiflikdan chayqalib tushardi. Qizim shikoyat ham qila olmas edi, u faqatgina ishlashni bilardi.

U hamma yerga mening ortimdan ergashib borardi. Men unga boshqa joyni kovlashni buyurdim. Shunda bizning ovqat topish imkoniyatimiz ko'payar deb o'ylagandim, keyin esa bunday qilganimga afsuslandim.

Uning yonida qishloqdoshlarimizdan biri Van Si ham ishlayotgan edi. Umuman Van Si yomon inson emas edi, men urushga ketgan yillarim doimo Jya Jenva oilamga yordam berib turgan. Lekin muttasil davom etgan ochlik u kabi hammani holdan toydirgandi. Ochlikdan odamlar barcha narsa qilishga tayyor edilar. Vanihoyat, Feng

Sya sabzavot topdi, shu payt uning yonida ishlayotgan Van Si qo'lidagi sholg'omni yulib oldi. Feng Sya oz topilmasini qaytarib olishga uringanda Van Si ovozining boricha baqirdi, barchaning ko'ziga Feng Sya birovning narsasini tortib olayotgandek ko'ringan edi. Men yugurib borib ularni ajratdim, qizim ko'z yoshlarini artgancha imo-ishoralar bilan nima bo'lganini tushuntirdi. Odamlar atrofimizga to'planishdi, ular Van Sidan aslida nima voqea bo'lganini so'rashardi. U esa o'zini huddi jabrlanganlardek ko'rsatibshunday dedi:

- Albatta, u mendan tortib oldi, ochlik o'z yo'liga, ammo, odam vijdonini unutmashida.

Men javob berdim:

- Feng Syaning vijdoni bor, Van Si agar sabzavotni sen topgan bo'lsang ol, bo'lmasa bu narsa baribir buyurmaydi!

Van Si haddidan oshib ketdi va shunday dedi:

- Ana, qizingni o'zi gapirsin nima bo'lganini.

Albatta u qizim gapira olmasligini juda yaxshi bilar edi. Feng Sya og'zini ochti-yu, ammo, gapirolmay yig'lab yubordi. Van Si e'tibor ham bermay orqasiga o'girilib ketayotgan edi, Feng Sya qo'lidagi ketmon bilan unga tashlandi. Van Si orqasiga o'girilib qizimga qattiq musht tushurdi. Feng Sya o'zini o'nglollmayyiqildi, men esa jahl ustida Van Siga tashlandim.

Brigadir yugurib keldi va dedi:

- Sizlar bu yerda nima qilyapsizlar!? Feng Sya o'g'irlik qilmaydi, Van Sini ham o'g'irlik qilganini hech kim ko'rgani yo'q. Sabzavotni ikkiga bo'lamiz, Van Si sabzavotni menga ber.

Van Si o'zini eshitmaslikka olardi ammo, noiloj uni berdi. Boshliq sabzavotni olib ikkiga bo'ldi, bo'laklardan biri kattaroq, ikkinchisi kichkina edi. Shunda u kattaroq bo'lakdan ozginasini kesib o'ziga olib qoldi, qolgan ikki bo'lakni men va Van Siga

berdi. Albatta, yarimta sabzavot bilan butun oilani boqib bo'lmaydi, lekin o'sha paytda biz uchun har bir bo'lak qadrli edi.”³⁹

Yuqoridakeltirilganparchanitahlilqilarekanmiz, yozuvchiengavvaloushbuparchadaFengSyaningojizbo'lishigaqaramasdanhaqiqatuchunkurashuvchan,jasurobrazekanliginitasvirlagan. U o'z haqqi uchun kurashadi, uni o'zgalarga berib qo'ymaslikka intiladi.Aytish mumkinki, u nafaqat o'zi, balki, oilasi uchun ham harakat qilgandi.

Ushbu keltirigan parchadan adib 50-yillarda hukm surgan ochlik davrini ham tasvirlab o'tgan.O'tkan asrning 50-yillari Xitoy tarixida keyinchalik katta talofatlar keltirgan “Katta sakrash” siyosati o'tkazilgan, ushbu siyosat o'sha paytdagi kommunistik partiya raisi Mao Ze Dong tomonidan o'tkazilgan bo'lib, XX asrda II Jahon urushidan so'ng eng ko'p qurbon keltirgan tarixiy voqea hisoblanadi. 1958-1960-yillarda o'tkazilgan ushbu siyosat tufayli 20 milliondan 40 milliongacha bo'lgan aholi halok bo'ladi. Qishloq xo'jaligida qabul qilingan no'to'g'ri qarorlar millionlab aholining ochlikdan nobud bo'lishicha olib keladi. Dastavval tashkil qilingan umumiy oshxonalar oxir-oqibatda millionlab aholini boqa olmay qoladi, insonlar bir kosa guruchli bo'tqaga zor, bir dona sabzavot uchun bir-birlarini go'shtini yeyishga tayyor ahvolga keladilar. Xalq kommunalari tashkil etiladi, Mao Ze Dong hayotini o'rgangan fransuzjurnalistlaridan biri Jan Emil Vidal Xitoydagi ushbu vaziyatni shaxsan o'zi borib kuzatadi va uni shunday tasvirlaydi: “Kommunaning har bir a'zosi, uning oilasi qanday guruhdagi ishchi kuchi bo'lmasin, boshqoli mahsulotlar bilan ta'minlanangan, ular nafaqat guruch vaboshqa oziq-ovqat mahsulotlari bilan, balki kiyim-kechak, to'y va dafn marosimlari uchun qilinadigan harajatlar bilan ham ta'minlangan.”⁴⁰

Yu Ching – asar bosh qahramoni FuGuyning o'g'li, uning ikkinchi farzandi.U dunyoga kelgan kunidan to umrining oxirigacha kambag'allikda hayot kechirib, ochlik davrining barcha mashaqqatlarini tortadi.U hali onasining qornidaligi

³⁹Жить / Ю. Хуа — «WebKniga», 1992 стю 49

⁴⁰ В. Шапинов «большой скачок и народные коммуны» <http://communist.ru>

paytidayoq Fu Guyning oilasi bor boyligidan mahrum bo'lib, kambag'allikka mahkum etilgan edi. Yoshligidan ota-onasining og'ir mehnatini ko'rib katta bo'lgan Yu Ching tabiatan mehribon, sabrli va mehnatkash farzand bo'ladi. U ayniqsa kasallik tufayli til-zabonidan ayrilgan opasiga juda mehribon bo'ladi. Ota-onasi Yu Chingning o'qishiga pul ajratish maqsadida opasi Feng Syani boshqa bir oila qaramog'iga berib yuborgan vaqtida o'qishga bormayman deb qaysarlik qilib turib oladi. U nafaqat atrofidagi insonlarga balki, jonivorlarga ham mehribon bo'ladi. Otasi Fu Guy unga olib bergan ikkita qo'zichoqni bor mehrini berib parvarish qiladi.

Asardagi quyidagi parchani keltirib o'tamiz: "Yu Ching 2-sinfga o'tganda bizning oilamizning moddiy ahvoli ham ancha yaxshilanib qolgandi. Feng Sya ham ancha ulg'ayib qolgan, onasi va menga dala ishlarida yordam berardi. Men Yu Ching uchun ikkita qo'zichoq sotib oldim, o'sha paytda u 10 yoshda edi. Har kuni erta tongda turib maktab vaqtiga qadar qo'zichoqlari uchun bir quchoq o't terib kelardi, bunday yoshda bolalarning ertalab uyg'onishlari ancha qiyin, ammo, nachora Yu Chingsiz qo'zichoqlarining ahvoli qanday kechardi. Keyin u tezda nonushta qilib maktabiga jo'nar edi. Tushlik payti maktabdan yugurib kelib, avval qo'zichoqlariga o't terib berar so'ngra o'zi ham tezda ovqatlanib maktabi tomon jo'nardi. Shunday qilib u kun bo'yi 50 li⁴¹ dan ko'proq masofani chopib o'tardi."

"Uylardagi barcha oziq-ovqatni umumiy kommunalarga oilb ketishdi, eng afsuslanarlisi ular Yu Chingning ikkita qo'zichog'ini ham olib ketishdi. Albatta, hech kimga o'z chorvalaridan ajralish fikri yoqmagan edi, ammo nailoj. Yu Ching ham ancha paytgacha qo'zichoqlari oldidan keta olmadi va yilqilarni parvarish qilish uchun javobgar bo'lgan Van Sidan ulardan har kuni xabar olish mumkinligi haqida so'rardi. Axir ularga Yu Chingning qancha mehnatini singgan edi.

⁴¹ Li-Xitoyuzunliko'lchovbirliklaridanbiri, 1 li =500m. В.И.Горелов "Грамматика Китайского языка" Москва "Просвещение" 1982ст 13

Tushlik mahalida barcha oshxonaga bir qator bo'lib navbatga turar edi. Brigadir aldamagan edi, oshxonalarda ovqat keragidan ortiq bo'lib, undan xohlaganingcha tanavvul qilishing mumkin edi.

Ammo tushlik vaqti Yu Chingni aslo topib bo'lmas edi, qo'zichoqlaridan ayrilganiga qaramay har kuni 3 mahal ular uchun o't terib borar, ular ovatlanib bo'lgunicha yonlarida turib kutar, qo'zichoqlari uchun terilgan o'tni boshqa qo'ylar yeb qo'ymasin deb havotir olardi. Qo'zichoqlar o'tlarinin yeb bo'lgandan keyin o'zi kelib ovqatlanardi.”⁴²

Yuqorida keltirilgan parchadan Yu Chingda mehribonlik va biror ishni bajarsa uni sidqidildan bajara olish hislatlari bor ekanligini ko'rishimiz mumkin. U hayvonlar uchun shunchalik mehribonchilik ko'rsatar ekan, uning insonlarga bo'lgan mehrini cheksizligini tasavvur qilishimiz mumkin. U yosh bo'lishiga qaramay qat'iyatli va oriyatli obraz sifatida tasvirlangan. Uning ana shunday yordamga muhtojligi oxir-oqibatda uning hayotiga zomin bo'ladi. U ota-onasining og'ir hayot kechirayotganini bilar, onasi Jya Jenkasallikka chalinib betob bo'lib qolgach hatto maktabni tashlab ketmoqchi ham bo'ladi. Asarning quyidagi parchasini keltirib o'tamiz.

“Jya Jen betob bo'lib qolgach endi Feng Sya yana ham ko'proq dalada mehnat qilishiga to'g'ri kelardi. Yaxshiyamki qizim hali kun bo'yi davom etgan og'ir mehnatdan so'ng yana har tong yangi quch-quvvatlar bilan uyqudan turardi. Yu Ching ham bizga dala ishlarida yordam berardi. Kunlardan bir kuni ishdan qaytayotganimizda u to'satdan menga shunday dedi:

- Dada, men allaqachon juda ko'p iyeroglif yozishni bilaman.
- Balli, o'g'lim!
- Mening o'rganayotgan iyerogliflarim butun umrga yetadi!

Uni maqtanayapti deb o'yladim va unga unchalik ham e'tibor bermasdan shunday dedim:

⁴²Жить / Ю. Хуа — «WebKniga», 1992 ст 39

- O'g'lim sen hali yana iyerogliflarni o'rganishda davom etishing kerak.
- Men boshqa maktabga borishni xohlamayman.

Birdan jahlim chiqib ketdi, aslida Jya Jen to'shakka mixlanib qolganidan keyin o'zim ham Yu Chingni maktabdan olib qolish haqida o'ylagan edim. Lekin, Jya Jenni xafa qilmaslik uchun bu fikrimdan qaytgan edim, uning Yu Chingning hayotini barbod qilayapti deb o'ylashanini xohlamagan, biz kabi o'g'limizning ham savodli bo'lishini, o'qish va yozishni o'rganishini xohlagan edim. Va o'g'limga dag'dag'a qilib shunday dedim:

- Agar maktabga bormasang, o'zim seni bo'g'zingdan olaman. Bu gapingni men boshqa eshitmay!

Shunday deyishga dedim-u, ammo bunday deganimga afsuslandim. Nima bo'lganida ham Yu Ching oilasi uchun maktabni tashlashga qaror qilgan edi. Men xursand bo'lishni ham, xafa bo'lishni ham bilmasdim, 12 yoshda o'g'lim barcha narsani tushunar edi. Shundan keyin unga yana mehrim oshdi va uni boshqa qattiq koyimaslikka qaror qildim.

Ertasi kuni men shaharga sabzavot sotgani bordim. Uyga qaytayotganda o'g'limga sovg'a tarzida 5 dona konfet sotib oldim. Bu mening o'g'limga qilgan ilk sovg'am edi.”⁴³

Ushbu parchadan shunday xulosa chiqarishimiz mumkinki, asarda tasvirlanayotgan qiyinchilik va ochlik davri Yu Ching kabi yuzlab bolalarni hali bola chog'laridanoq ulg'ayishga, huddi kattalar kabi fikrlashga o'rgatib qo'ygan edi. Ular bolalik nimaligini bilmasdan og'ir mehnatlar ostida katta bo'ldilar, ota-onasi tomonidan goh-gohida sotib olingan bir necha dona shirinlik ular uchun allaqachon katta sovg'a hisoblanardi. Ularning ko'pchilik qismi hatto maktabga ham bora olmaganlar, chunki bunga ularning oilalarining qurbi yetmagan. Yu Chingning ana shunday bolalardan biri edi. Albatt, bu davr fojeasida Fu Guy yoki Jya Jenni

⁴³Жить / Ю. Хуа — «WebKniga», 1992 ст. 45

farzandlariga yetarlicha sharoit yaratib bermaganlikda ayblab bo'lmaydi. Yozuvchi yosh obraz Yu Ching va unig fojeali o'limi timsolida 40-50 yillar ijtimoiy hayoti va unda yashagan insonlarning achinarli hayotlarini juda ta'sirli tarzda keltirib o'tgan. Yuqoridagi boblarda Yu Chingning o'limi tafsilotlarini ham keltirib o'tganman. U o'z o'qituvchisiga yordam berish uchun kasalxonaga eng birinchilardan bo'lib yugurib boradi, o'sha paytda o'z o'limi tomon oshiqib borayotganini qayerdan ham bilsin bola bechora. Qon berish uchun tartibni buzib barchadan oldinga turib olgani uchun avval uni qatorning eng oxiriga o'tkazib yuboradilar, bundan bola bechora qattiq hafa bo'ladi. Vaqt o'tib borar, ammo hech kimning qoni to'g'ri kelmas, bundan shifokorlarning xunobi oshardi. Shunda u bir hamshiraning yoniga yugurib boradi, o'zining qonini tekshirib ko'rishlarini o'tinib so'raydi. Yu Ching nafaqat o'z oilasi, jonivorlari balki, begonalar uchun ham o'z jonini ayamagan personaj sifatida yorqin tasvirlanadi.

Ar Si - Asar bosh qahramoni Fu Guyning kuyovi, qizi Feng Syaning turmush o'rtog'i, shaharlik, nogiron – bir oyog'i kaltaroq, yuk tashuvchi bo'lib ishlaydi. U ota-onasidan yetim qolgan bo'lib yolg'iz o'zi yashaydi. Shaharda uyi bor. Ushbu personaj asarning yorqin qahramonlaridan biri. Yozuvchi unig timsolida halol, kamsuqum, g'amxo'r va insonparvar inson obrazini ifodalagan. U Feng Syani qattiq sevib qoladi, uning ota-onasiga o'zinikidek munosabatda bo'ladi. O'zi kambag'al bo'lishiga qaramasdan, qarz olib bo'lsa ham, Fu Guyning so'zlarini yerda qoldirmay Feng Sya uchun dabdabali to'y marosimini uyushtiradi. Qishloqdagilar ancha vaqtgacha ularning to'y marosimlarini yuzlarida tabassum bilan eslab yuradilar. Ammo, rafiqasi Feng Sya olamdan o'tgach og'ir tushkunlikka tushib qoladi, chunki u rafiqasiga qattiq o'rganib qolgan edi. Rafiqasidan keyin u faqatgina farzandi Ku Gen uchun yashab, mehnat qiladi.

Asarda Fu Guy hamda Ar Silarning birinchi uchrashuvlari tasvirlangan parchani keltirib o'tamiz:

“Oradan uch kun o’tib Vang Ar Si uyimizga keldi, bir oyog’i nogiron bo’lgani uchun, boshini chap tomonga hiyol egib yurardi.

Vang Ar Si french⁴⁴kiyib olgan, ko’rinishi juda xushbichim edi. Agar nogiron bo’lmaganida huddi shaharlik partiya a’zosining o’zi bo’lardi. Jya Jen uning kelishiga alohida tayyorgarlik ko’rdi, o’zining eski ko’ylagini yuvib, tozalab Feng Syaga yangi ko’ylak tikib berdi. Ar Si kelganda Feng Sya onasining yonida karavatda uyalib, yerga qarab o’tirardi. Yorqin qizil rangli chipao⁴⁵unga juda yarashgan edi.

Jya Jen bo’lajak kuyoviga qarab quvonchdan jilmayardi. U o’zi bilan bir shisha aroq va gul olib kelgandi. Xonaga kirib kelishi bilan aylanib devorlarni tomosha qila boshladi, men uni va Ar Sini uyimizga olib kelgan brigadirni o’tirishga taklif qildim. Ar Si stulga o’tirdi, brigadir esa ishlari borligini aytib bizlarni tark etdi. Men brigadirni kuzatib qo’ydim.

Qaytib kelib, Ar Sining yoniga stulga o’tirdim. Men uning aroq olib kelganiga juda hijolat bo’layotgan edim, chunki u juda qimmat turar, o’zim ham bir necha yildan beri uni ta’tib ko’rmagan edim. Unga shunday dedim:

- Sen ko’p harajat qilib yuboribsan, bir necha o’n yillardan beri aroq ta’tib ko’rmagan edim.

Ar Si mening bu gapimga javoban shunchaki boshini bir necha marta silkitib qo’ydi ammo, hech nima demadi va o’zi hali hamon uyimiz devorlariga ko’zini olazarak qilib qarab turardi. Uning bu harakatlari meni bir oz noqulay ahvolga solib qo’ydi. Jya Jen ham buni sezdi va shunday dedi:

- Biz oddiygina hayot kechiramiz, ammo bisotimizda tovuqlarimiz va qo’yimiz bor, shularni sotib Feng Syaga to’y qilamiz.

⁴⁴中山装 – xitoylar tomonidan Sun Yat Sen kiyimi deb ataluvchi erkaklar kostyumi, ko’p yillar davomida Xitoyda urf bo’lgan. Большой китайско-русский словарь, Пекин, 1985, ст. 398

⁴⁵Chipao-Xitoy milliy ayollar ko’ylagi .Большой китайско-русский словарь, Пекин, 1985, ст. 540

Ar Si indamay yana bir bor bosh silkib qo'ydi. Biroz o'tirgach ketishga tayyorlandi, u hatto qizimizga qaramadi ham, qizimizdan ko'ra ko'proq uyimizdagi devorlarga qaradi. Jya Jen ma'yus jilmayib unga shunday dedi:

- Men yurolmayman, afsuski seni kuzatolmayman.

Tashqariga chiqqach men undan sovg'alaringni olib ketasanmi deb so'radim, ammo u bir jilmaydi-da uyimizning tomiga bir qarab so'ng hovlimizni tark etdi. Men uyga kirdim, judayam jahlim chiqardi.

- O'zi bir nogiron bo'lsa ham juda injiq yigit ekan, uyimizning barcha tomonini qarab chiqdi-ya....

Jya Jen bechora xo'rsinib shunday dedi:

- Uni ham ayblab bo'lmaydi...

Feng Sya ham kuyov unga qayrilib qaramaganligini sezdi, xonaga kirib kiyimlarini almashtirib, dalaga ketdi.

Kechqurun uyimizga brigadir keldi va so'radi:

- Xo'sh, kuyov qanday ekan?

Men sekin bosh silkib dedim:

- Bizning oilamiz uning uchun judayam nochorlik qildik.

Ertasi kuni dalada ishlayotganimda yonimga qo'shnilarimdan biri kelib menga Ar Sining qaytib kelayotganini aytdi. Yo'lda besh-olti yigitning arava sudrab Ar Si bilan birgalikda bizning uyimiz tomon ketayotganini ko'rdim. Nima bo'layotganini tushunmasdim.

Men ularga yetib oldim, Ar Si menga qarab shunday dedi:

- Tomning ustidagi qamishlarni almashtirish kerak, yana uylarning devorlarini bo'yagini bo'yoq ham olib keldim.

Uning aravasida yana turli asbob-anjomlar, kichkina stulcha va uning ustiga go'sht ham bor edi. Ar Sining o'zi yana ikki shisha ichimlik ham ko'tarib olgandi.

Men endigina Ar Si kecha nima uchun uyimizni bunchalik sinchkovlik bilan ko'zdan kechirganini tushundim, u uyimizni ta'mirlash haqida o'ylayotgan ekan.”⁴⁶

Ushbu yuqorida keltirilgan parchadan Ar Sining qanday inson ekanligini haqida xulosa chiqarishimiz mumkin. U juda kamtar inson, o'z hatti-harakatlarini o'zgalarga ko'z-ko'z qilishni istamaydi, soddadil va kamgap. Birinchi uchrashuvdanoq u Feng Sya va uning oilasini yoqtirib qoladi va hali ularning qiziga uylanmasdan turib qoladi ular haqida qayg'ura boshlaydi. Uning sinchkovlik bilan uyning har bir burchagini ko'zdan kechirganligi also, mol-dunyoga e'tibor berganligidan emas edi. Ar Si bu xonadonga qadam qo'yishi bilanoq, uning nochor ahvolda yashashini tushundi. Ertasi kuni erta tongdanoq yordamga oshiqdi. U karavatda kasal holda yotgan Jya Jenni ham yodidan chiqarmadi, o'tirganda unga qulayroq bo'lishi uchun yog'och stulcha yasab kelgan edi. Qaynotasining tomini yopish uchun o'z uyining qamishlaridan olib kelgan edi.

Feng Sya olamdan o'tgach o'g'lini yolg'iz o'zi parvarish qiladi. Baxtsiz voqea tufayli o'g'li Ku Genuch yoshga to'lganda tosh bosib qolishi sababli olamdan ko'z yumadi.

Long Er - asardagi ikkinchi darajali obrazlardan biri bo'lib, u juda ayyor shaxs timsolini ifodalagan. Uning yoshligidan nimalar bilan shug'ullanganligi yoki qanday oilaga mansubligi batafsil keltirilmagan. U qimorni yaxshi o'ynaydi, o'ynaganda ham juda ayyor va xushyor o'yinchi hisoblanadi. Uning raqiblari odatda o'zlarining yutqazayotganlarini his qilmaydilar. U kam pul mablag'lari tikilga o'yinda yutqazib, aksincha, yutuq katta bo'lganda esa raqiblarining bor boyligini qo'lga kiritadi. U Fu Guy va uning oilasining qashshoqlashib qolishining asosiy sababchilardan biri,

⁴⁶. Жить / Ю. Хуа — «WebKniga», 1992 стр.59

qimorda u Fu Guyning ota-bobolaridan qolgan 100 mu⁴⁷ yerini va unga qo'shib hashamatli uy joyini ham yutib oladi. U keyinchalik Fu Guyga o'z yerlaridan ijaraga berib, katta yer egasiga aylanadi. Keyinchalik Xitoyda yer islohatlari o'tkazilib, barcha yerlar ijarachi dehqonlarga bo'lib berilgach, u bunga chiday olmay hukumatga qattiq qarshilik ko'taradi. U madaniy Inqilob davrida eski an'anana va urf-odatlarni qo'llab-quvvatlovchi shaxs, katta yer egasi sifatida xalq oldida sazoyi etilib, toshbo'ron qilinib so'ngra qatl etiladi.

Aslida Long Erning hech qanday aybi yo'q edi, u faqatgina o'z huquqlarini himoya qilishga intilgandi. Ammo madaniy inqilob davrida yuz bergan islohotlar sababli u qatl ettirilib hayotdan ko'z yumadi. Boshqacha aytganda qatag'on qurboniga aylanadi. Uning o'rnida har qanday inson Fu Guy ham bo'lishi mumkin edi. Yozuvchi yer egasi Long Erning o'limi timsolida boshqa minglab qatag'on qurbonlarining va mavjud ijtimoiy-tarixiy sharoitning fojeasini ochib berishni maqsad qilgan.

⁴⁷Mu- Xitoy yer o'lchov birligi, 1 mu 0.066 gektarga tog'ri keladi. В.И.Горелов "Грамматика Китайского языка" Москва "Просвещение" 1982 г ст. 15

Xulosa

Ushbu bitiruv malakaviy ishida XX asr Xitoy yozuvchi Yuy Huaning hayoti va ijod yo'li, Yuy Huaning Xitoy adabiyotiga qo'shgan xissasi, yozuvchi asarlarining tarbiyaviy ahamiyati va dolzarbligi chuqur tahlil qilindi. Shuningdek, yozuvchi asarlarining yozilish uslubi va o'ziga xos yo'nalishi tadqiqot qilindi. Yozuvchi ijodini to'liqroq yoritib berish maqsadida uning dunyoga mashxur romanlaridan biri "Tiriklik" romani alohida tadqiqot obyekti sifatida tanlab olindi, undagi bosh va ikkinchi darajali obrazlar, obrazlarda keltirilgan insonparvarlik g'oyalari tahlil qilindi. Ushbu bitiruv malakaviy ishidan kelib chiqqan holda quyidagi xulosalar qilindi.

Birinchidan, yozuvchi Yuy Huaning Xitoy adabiyotiga XX asrning 80-yillarida kirib kelishi, ijodining ilk o'n yilligida avangard yo'nalishida yorqin ijod etganligi, uning romanlaridagi realism g'oyalarining aks ettilishi o'rganildi.

Ikkinchidan, 90- yillarga kelib Yuy Hua ijodida ijodiy burilish davri o'rganilib,.. o'ziga xosligi bilan Xitoy adabiyotining durdona asari bo'lib hisoblanib kelayotgan "Tiriklik" romani tadqiqot obyekti sifatida tanlab olinib, roman bitiruv malakaviy ishi maqsad vazifalariga ko'ra o'rganildi. 90-yillarning eng yaxshi romanlari 10 taligiga kiritilganligi aniqlandi. Tadqiqot mobaynida yozuvchi uslubining o'ziga xos jihatlaridan shundaligi namoyon bo'ldiki, u o'zining boshqa zamondosh kasbdoshlari o'z romanlarida ifodalashga jur'at etmagan o'sha davr Xitoy jamiyatining yomon illatlari bo'lmish ayollar mavqeyining pastligi, zo'ravonlik, shavqatsizlik, sudxo'rlik, nochorlik, adolatsizlik, behayolik kabilarni qo'rqmasdan yoritib bera olgan.

Uchinchidan, yozuvchi Yuy Huaning asarlari nafaqat adabiyot va balki, tarix nuqtai nazaridan ham dolzarb ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Jumladan, uning "Tiriklik", "Og'a-inilar" va " Qon sotuvchi Suy San Guan qissasi" romanlarida XX asrning 2-yarmida Xitoy tarixida yuz bergan muhim ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlar, Madaniy Inqilob davri, Xitoyda yuz bergan fuqarolar urushi, Mao Ze Dun tomonidan o'tkazilgan "Katta Sakrash" siyosati va ularning Xitoy xalqiga

yetkazgan talofatlarini o'zida aks ettirildi. Bu uning asarlarining ahamiyatini yanada oshirishga xizmat qilgan.

To'rtinchidan, uning realistik yo'nalishda yaratilgan romanlari tarbiyaviy ahamiyatga ega, uning asarlarining bosh qahramonlari oddiy insonlar, ammo o'z matonati va hayot qiyinchiliklariga nisbatan ko'rsatgan optimistik qarashlari bilan o'quvchilarga o'rnak bo'ladi va ularda yashashga kuch beradi. Jumladan, uning "Tiriklik" romanining bosh qahramoni Yuy Fu Gui asar davomida ochlik, urush, inqilob va kambag'allik davri qiyinchiliklarini o'z boshidan o'tkazadi. Uning barcha yaqinlari undan avval bu yorug' dunyoni tark etadilar, ammo shunda ham Fu Gui o'zida yashashga bo'lgan ishtiyoqni yo'qotmaydi va hayotga nisbatan aslo nafrat nazari bilan qaramaydi. Asarlarida ifodalangan inson jasorati va insonparvarlik g'oyalari shunisi bilan dolzarbki, hozirgi kunda hayot qiyinchiliklariga chiday olmay o'z hayotidan voz kechayotgan yoshlarga o'rnak bo'la deb umid qilamiz.

Beshinchidan, romandagi obrazlar badiiy talqinida dialog, monolog, portret vositalarini xitoy tilidan o'zbek tiliga tarjima qilib misollar bilan ifoda etishga harakat qildik va romandagi ba'zi obrazlarni turli xususiyatlarini ochib berishga harakat qildik.

Malaka ishi yozish mobaynida Yu Hua ijodining amaliy ochilmagan qirralarini yoritishga harakat qildik.

Mazkur ish nafaqat xitoy adabiyoti uchun, balki xitoy tili va madaniyatiga qiziquvchilar uchun yangi ilmiy izlanishlar yozilishida amaliy jihatdan ahamiyat kasb etadi, deb umid qilib qolamiz.

Mazkur hikoyani o'qigan har qanday bag'ritosh o'quvchining ham ko'ziga yosh keladi va o'ziga hayotiy xulosalar chiqarib oladi deb umid qilamiz.

FOYDALANILGAN MANBA VA ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Abu Bakir O'rozov "O'zbekiston – Xitoy: strategik sheriklik va do'stlik munosabatlarini yanada rivojlantirish yo'lida", O'zbekiston Respublikasi Ichki Ishlar Vazirligi rasmiy saytidan olingan ma'lumot. T., 13 may 2017 yil
2. X.Umarov "Adabiyot nazariyasi" Alisher Navoiy nomidagi Samarqand davlat universiteti uchun darslik, Toshkent "O'qituvchi" 2011y, - B. 35-222.
3. Большой китайско-русский словарь, Пекин,1985, с. 398-540
4. Виноградов А.В. Китайская модель модернизации. Поиски новой идентичности. - М., 2006
5. В.И.Горелов "Грамматика Китайского языка" Москва "Просвещение" 1982. с. 13-15
6. В. Шапинов «большой скачок и народные коммуны» <http://communist.ru>
7. Жить / Ю. Хуа — «WebKniga», 1992 с. 12-59
8. Русско-узбекский словарь, Москва,1954. с. 707
9. 活着/余华着。-3 版。-北京：作家出版社，2012.8（2015.11 重印）67 页
10. 先锋小说特点-以余华小说为例/王丁丁. 中国论文，2015.05.21 第 2 页 [网页]
地址: www.wenxue.quanxi.cc
11. 余华-执着先锋者/彭涛 -湘湖. 2008 年第 2 期，第 66 页
12. 余华作品集/余华，中国社会科学出版，1995 年，第 1 版，第 383 页
13. 许三观卖血记代后记•叙述中的理想/余华，江苏文艺出版社，1996 年版，第 105 页
14. 民间与历史/余华，文学评论家，1992 年第 6 期，第 38 页
25. 余华论/张罗应，华侨大学，2004 年
16. 余华转型前后的小说世界/朱炎皇，中南大学，2008 年。
17. 语言与语言学词典，上海，1984 年。第 320 页

18. 现代汉语方言大词典-上海, 1999. 第 520 页
19. 韦恩·布斯: 《小说修辞学》, 芝加哥大学出版社, 1983年第2版
20. 陈平原: 《中国小说叙事模式的转变》, 上海人民出版社, 1988 年 3 月第 1 版
21. 余华: 《许三观卖血记》, 南海出版公司, 1998 年 9 月第
22. 罗绮卫.浅论余华小说叙事视角的变化, 当代文坛, 2003, (05).
23. 格非: 《小说叙事研究》, 清华大学出版社, 2002 年 9 月第 1 版
25. <http://uz.wikipedia.org/>
26. <http://www.kitay20.ru>
27. <http://zh.wikipedia.org/wiki>
28. www.wenxue.quanxi.cc